

Internet v České republice 2014

SVĚTOVÝ PROJEKT O INTERNETU

-

ČESKÁ REPUBLIKA

www.worldinternetproject.net

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra sociologie

www.ff.cuni.cz

**Petr Lupač
Alena Chrobáková
Jan Sládek**

I. Představení projektu a použitých dat

Světový projekt o Internetu (angl. *World Internet Project*, zkr. *WIP*) je ojedinělá celosvětová výzkumná aktivita zaměřená na zkoumání vlivu informačních a komunikačních technologií (počítače, internetu a příbuzných technologií) na jedince, rodinu a společnost. Projekt je koordinovaný Centrem pro digitální budoucnost při *USC Annenberg School for Communication and Journalism* v USA. První šetření proběhlo roku 1999 v Singapuru, USA a Itálii, v současnosti je do projektu zapojeno přes třicet zemí ze šesti kontinentů.

Česká republika se do projektu zapojila v roce 2005 díky aktivitě prof. PhDr. Davida Šmahela, Ph.D., z Masarykovy univerzity. Do roku 2008 byla aktivní účast ČR v projektu zabezpečena financováním v rámci projektu *Světový projekt o internetu – Česká republika* (MŠMT, 1P05ME751), souhrnná zpráva z let 2005–2008 byla publikována pod názvem *The Internet in the Czech Republic 2008 - Four Years of WIP in the Czech Republic* (všechny minulé výstupy projektu jsou dostupné na www.worldinternetproject.net).

K aktivnímu zapojení ČR do Světového projektu o Internetu došlo znovu v roce 2013 díky aktivitě Mgr. Petra Lupače, Ph.D., a podpoře Grantové agentury ČR prostřednictvím grantu *Světový projekt o Internetu – Česká republika II: Analýza sociálních a politických aspektů nerovného užívání Internetu* (GA13-21024S). Institucionální zastoupení se tak přesunulo na Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze.

Tato zpráva vychází zejména z reprezentativního dotazníkového šetření realizovaného na území ČR v květnu až červnu 2014. Sběr dat, zprostředkovaný agenturou MEDIAN, probíhal prostřednictvím face-to-face rozhovorů metodou CAPI (*computer-assisted personal interviewing*). Výběr respondentů do vzorku probíhal prostřednictvím speciálně upraveného stratifikovaného náhodného výběru kombinovaného s kvótním výběrem. Procedura výběru respondentů byla upravena tak, aby byla maximalizována šance na zachycení i sociálně izolovaných, vysoce zaneprázdněných, introvertních atp. jedinců, u nichž je v rámci běžné realizace výběrových postupů snižena pravděpodobnost zachycení a u nichž je očekávaná specifická pravděpodobnost užívání Internetu a specifické profily jeho užívání. Mezi užitými postupy je třeba zmínit především pilotáž dotazníku, předrekrutaci respondentů, kteří jsou nezastížitelní běžným face-to-face výzkumem, využití demograficky heterogenní sítě tazatelů proškolených v reakci na tzv. „měkká“ odmítnutí a průběžné monitorování průběhu sběru dat. Výsledná velikost vzorku je 1316 respondentů starších patnácti let. Získaná data byla převážena za účelem dosažení plné reprezentativity populace ČR starší patnácti let. U grafů zachycujících vývoj od roku 2005 (resp. 2006) byla využita data z první vlny Světového projektu o Internetu – Česká republika, která byla omezena na věkovou skupinu 15+. Pokud v této zprávě hovoříme o populaci ČR, máme tím na mysli populaci tohoto věkového rozmezí. Z tohoto důvodu se proto mohou některé hodnoty uvedené v této zprávě a ve zprávách z let 2006 a 2008 mírně lišit (zprávy z těchto let pracovaly s populací 12+). Velikost starších základních souborů užitých v této zprávě je 1749 (2005), 1609 (2006) a 2107 (2008) respondentů, pro podrobnosti o datech a způsobu sběru dat viz starší zprávy z let 2006 a 2008.

Tato zpráva byla vytvořena díky finanční podpoře GA ČR v rámci grantu *Světový projekt o Internetu – Česká republika II: Analýza sociálních a politických aspektů nerovného užívání Internetu* (GA13-21024S).

Odkazujte jako:

LUPAČ, Petr, Alena CHROBÁKOVÁ a Jan SLÁDEK, 2014. *Internet v České republice 2014*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze.

Veškeré dotazy ohledně této zprávy, podrobnějších výsledků nebo českého zastoupení Světového projektu o Internetu směřujte na kontaktní osobu za Českou republiku:

Mgr. Petr Lupač, Ph.D.

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze
Katedra sociologie
Nám. Jana Palacha 2, 11638 Praha 1

Tel.: +420221619680

Web: <http://sociologie.ff.cuni.cz/node/177>

Twitter: @petrlupac

E-mail: petr.lupac@ff.cuni.cz

II. Nejdůležitější zjištění

III. Dynamika rozšíření Internetu v ČR.....s. 7

- V roce 2014 bylo v ČR 79 % uživatelů Internetu starších patnácti let.
- Lidé starší 75 let jsou jedinou částí populace, kde nepřibývá uživatelů, je jich mezi nimi 10%.
- Více než 90 % uživatelů Internetu najdeme mezi studujícími, třicátníky a mladšími, vysokoškolsky vzdělanou a ekonomicky aktivní populací.
- Internet používají čtyři pětiny nezaměstnaných.
- Pravděpodobnost užívání Internetu je stejná u mužů a u žen.

IV. Neuživatelé.....s.9

- Více než polovina neuživatelů v ČR je důchodového věku.
- Pětina neuživatelů má středoškolské nebo vyšší vzdělání.
- Třetina neuživatelů neuvádá Internet, protože neví jak. Druhým nejčastěji zmiňovaným důvodem je nízká vnímaná užitečnost Internetu (čtvrtina neuživatelů).
- Dvě třetiny neuživatelů mají někoho, kdo za ně může něco vyřídit na Internetu.
- Třetina neuživatelů takové možnosti alespoň jednou využila.

V. Uživatelé – místa připojení, používaná zařízení a čas online.....s.12

- 97 % českých uživatelů se připojuje k Internetu z domova.
- Tři z deseti uživatelů používají Internet v pohybu, tedy na ulici nebo v MHD.
- Oproti roku 2005 čeští uživatelé strávili na Internetu dvojnásobek času.
- Uživatelé strávili na Internetu v roce 2014 průměrně 20 hodin týdně.
- Muži tráví na Internetu o téměř pět hodin týdně více času než ženy.
- Uživatelé ve věkové skupině 15–29 let strávili průměrně cca 30 hodin týdně na Internetu.
- Čtyři z deseti uživatelů se připojují k Internetu přes mobilní telefon (18 % přes tablet).
- Pětina uživatelů se nejčastěji připojuje přes mobilní telefon.

VI. Internet jako zdroj informací a zábavy.....s.15

- Televize zůstává v ČR nejdůležitějším zdrojem informací i zábavy.
- Internet je druhým nejdůležitějším zdrojem informací (59 % české populace).
- Mezi uživateli je nejdůležitějším zdrojem informací Internet, a to pro tři čtvrtiny uživatelů.
- U starších uživatelů a uživatelů s nižším vzděláním je důležitost Internetu a televize zhruba vyrovnaná.
- Alespoň polovině informací na Internetu důvěřují čtyři z pěti českých uživatelů.

VII. Dovednosti spojené s prací na Internetu.....s.17

- Pro více než osm z deseti uživatelů je zjištění nějaké konkrétní informace snadné nebo velmi snadné, v případě ověření informace jsou si takto jisti zhruba dvě třetiny uživatelů.
- Šestina uživatelů by neuměla nastavit základní zabezpečení svého počítače proti sledování či krádeži informací.
- Najít si na Internetu lidi s podobnými zájmy nebo problémy je snadné nebo velmi snadné pro sedm z deseti uživatelů; pro jednu desetinu je to však obtížný úkol.

VIII. Nepostradatelnost Internetu.....s.20

- Z lidí, s nimiž se stýkají neuživatelé, používá Internet dle jejich odhadu jen třetina.
- Množství uživatelů Internetu v sociálním okolí je nižší u méně vzdělaných a starších částí populace.
- Sociální život mladých lidí je daleko více závislý na užívání Internetu, než je tomu u starších uživatelů. Vzdělání však v tomto nehraje roli.

IX. Co dělají čeští uživatelé online.....s.22

- Tři čtvrtiny uživatelů kontrolují svůj e-mail alespoň jednou denně.
- Dvě třetiny uživatelů v ČR navštěvují sociální sítě, z toho čtyři pětiny alespoň jednou denně.
- Čtvrtina uživatelů alespoň jednou denně něco okomentuje na sociálních sítích.
- Čtvrtina uživatelů nahraje na Internet alespoň jednou týdně vlastnoručně vytvořený obsah.
- Alespoň jednou denně jen tak brouzdá po Internetu polovina uživatelů.
- Internetovou telefonii využívá přes polovinu uživatelů.
- Mladší ročníky upřednostňují v daleko větší míře než starší ročníky online komunikaci před osobní komunikací.
- Více než polovina uživatelů čte denně zpravodajství na Internetu.
- Informace o dění v místě bydliště vyhledává na Internetu alespoň jednou týdně pětina uživatelů.
- Téměř polovina uživatelů vyhledává na Internetu alespoň jednou týdně informace o produktech. Ceny produktů či služeb alespoň jednou týdně porovnává čtvrtina uživatelů.
- Online bankovníctví užívají dva ze tří uživatelů.
- Alespoň jednou týdně nakupuje na Internetu více než třetina uživatelů v ČR.
- Čtyři z deseti uživatelů si alespoň jednou týdně na Internetu ověřují nebo hledají fakta.

X. Bezpečí, soukromí a svoboda projevu na Internetu.....s.26

- 23 % uživatelů koupilo v minulém roce na Internetu něco, co pak ve skutečnosti vypadalo jinak.
- Desetina uživatelů zažila zanedbatelné narušení soukromí přes Internet, pro 6 % to bylo nepříjemné.
- Čtyři z pěti uživatelů nezažili narušení soukromí na Internetu.
- Tři čtvrtiny uživatelů tvrdí, že si aktivně chrání své soukromí na Internetu.
- Čtyři z deseti uživatelů jsou znepokojeni tím, že vlády či soukromé společnosti sledují, co dělají online.
- Dva z pěti obyvatel ČR si myslí, že je v pořádku, když lidé na Internetu vyjadřují své názory, i když jsou extrémní.
- Pouze 16 % obyvatel ČR souhlasí s tím, že by vláda měla Internet více regulovat.

XI. Užívání Internetu a politika.....s.30

- Přes třetinu respondentů si myslí, že díky užívání Internetu budou mít lidé větší vliv na politiku; přes čtyřicet procent si však myslí opak.
- Šest z deseti respondentů si myslí, že Internet nezmění to, jak se budou úřady zajímat o názory občanů.
- Přes třetinu uživatelů si v posledním roce na Internetu vyhledalo informace o kandidátech.

- Čtvrtina uživatelů si v posledním roce přes Internet ověřila některá tvrzení politiků.

XII. Vliv Internetu na kvalitu života.....s.32

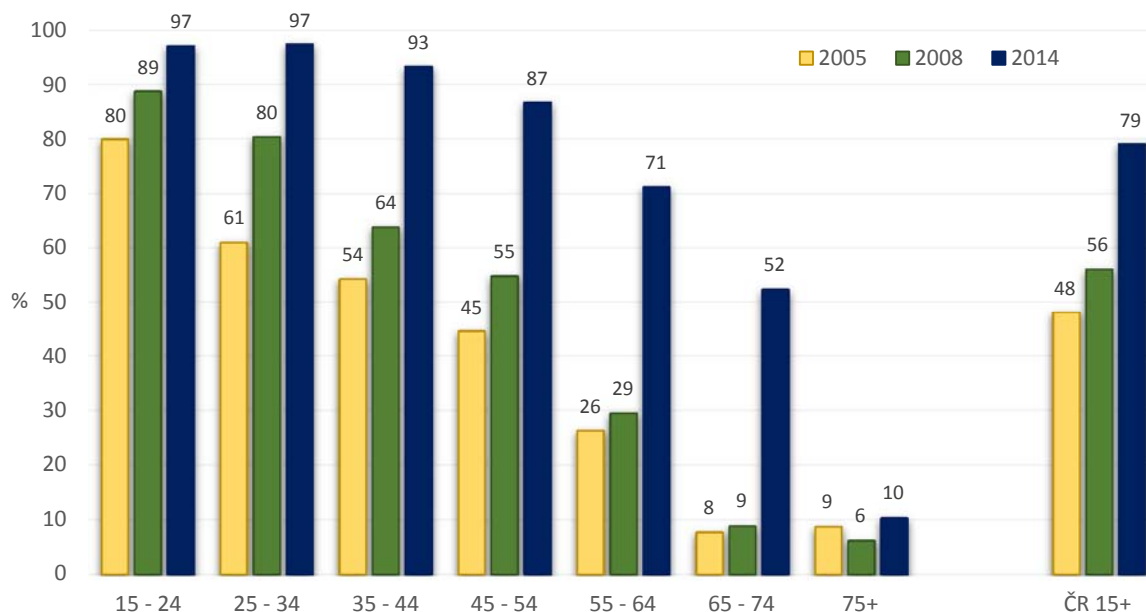
- Přes čtyři pětiny uživatelů má zkušenost se zlepšením své informovanosti (o tom, co se děje v ČR a ve světě) díky užívání Internetu. Stejně množství deklarovalo zlepšení kontaktu s přáteli a známými.
- Pro třetinu uživatelů bylo užívání Internetu přínosné, co se týče jejich financí a zapojení do veřejného života v jejich obci.
- Zhruba tři čtvrtiny ne uživatelů odpovědělo, že ne užívání Internetu nemá na jejich život ve vybraných oblastech žádný vliv.
- Zhruba pětina ne uživatelů tvrdí, že ne užívání Internetu je u nich naopak spojeno se zlepšením jejich života.

III. Dynamika rozšíření Internetu v ČR

Podíly uživatelů Internetu dle věku

Množství uživatelů Internetu v ČR se za poslední dekádu zvyšovalo poměrně rychlým tempem. Zatímco v roce 2005 (první šetření Světového projektu o Internetu v ČR) užíval Internet každý druhý občan ČR starší patnácti let, v roce 2014 to byly již čtyři pětiny populace. Jedinou věkovou skupinou, která nezaznamenala nárůst, jsou lidé starší 75 let, kde jsou zjištěné rozdíly pod úrovní statistické chyby. Ve dvou nejmladších věkových skupinách již velmi pravděpodobně v budoucnu k dalšímu nárůstu docházet nebude, a to z důvodu dosažení stropu, daného fyziologickou, mentální a příjmovou heterogenitou populace. Nejvýraznější nárůsty přesahující 40 % členů dané věkové skupiny zaznamenaly od roku 2005 všechny ostatní věkové skupiny.

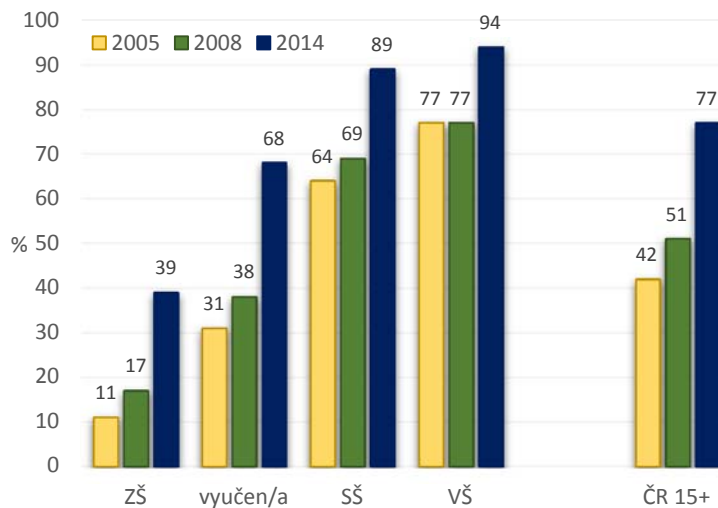
N(2005)=1749; N(2008)=2161; N(2014)=1316 (všichni)

Kategorií uživatel (nebo ne uživatel) se v této zprávě nadále myslí všichni ti, kteří odpověděli kladně (nebo záporně) na otázku „Používáte Vy osobně Internet, to je www stránky, e-mail nebo kteroukoliv jinou část Internetu z domova nebo z kteréhokoliv jiného místa?“

Podíly uživatelů Internetu dle vzdělání

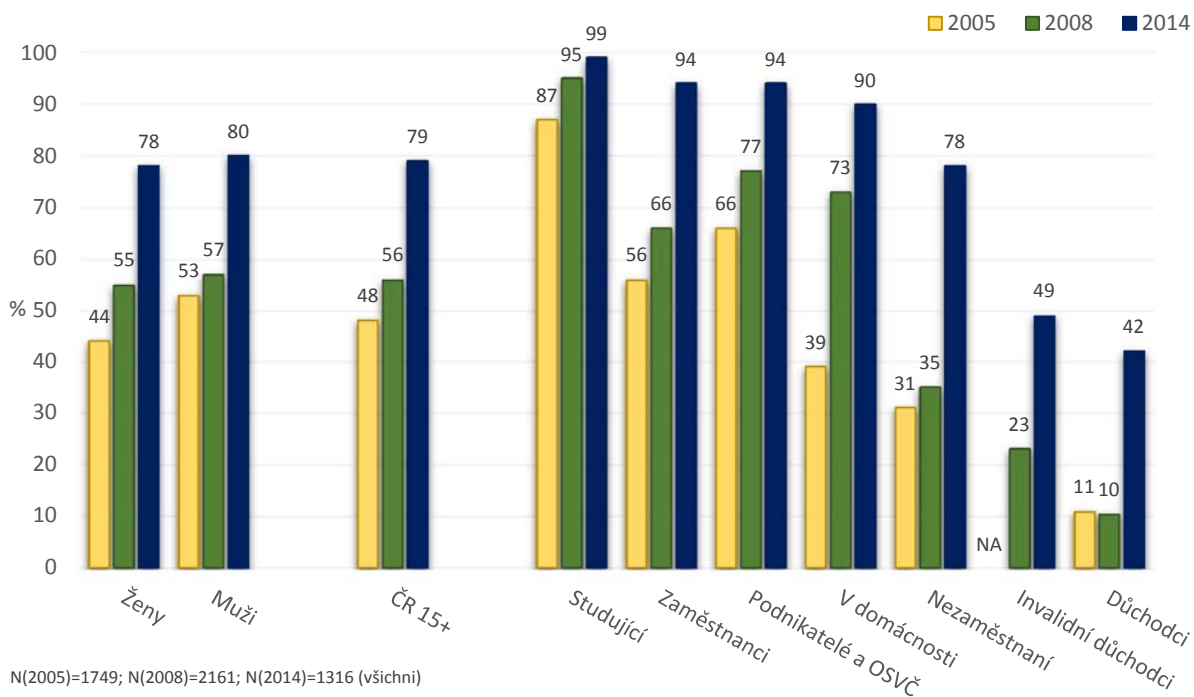
Při sledování růstu množství uživatelů v hlavních vzdělanostních skupinách jsme vyloučili všechny žáky a studenty, neboť by se tím nadhodnocovalo množství uživatelů u skupin s nižším ukončeným vzděláním (pro údaje o studentech viz následující stranu). Množství uživatelů Internetu rostlo podobnou rychlostí u všech vzdělanostních skupin, nejvyšší tempo růstu je patrné u části populace s nižším vzděláním. U části populace se základním vzděláním byl tak růst od roku 2005 více než trojnásobný, množství uživatelů Internetu mezi lidmi s výučním listem se za tuto dobu více než zdvojnásobilo.

N(2005)=1520; N(2008)=1853; N(2014)=1188 (všichni vyjma studujících)

Podíly uživatelů Internetu dle genderu a sociálního statusu

Rozdíl mezi množstvím uživatelů v populacích mužů a žen zůstává na úrovni dvou procent, tedy pod hranicí statistické chyby, a neliší se tak v tomto ohledu od výsledků z roku 2008. Z hlediska sociálního statusu byly nejrychleji rostoucími skupinami nezaměstnaní, důchodci (včetně invalidních) a zaměstnanci.

N(2005)=1749; N(2008)=2161; N(2014)=1316 (všichni)

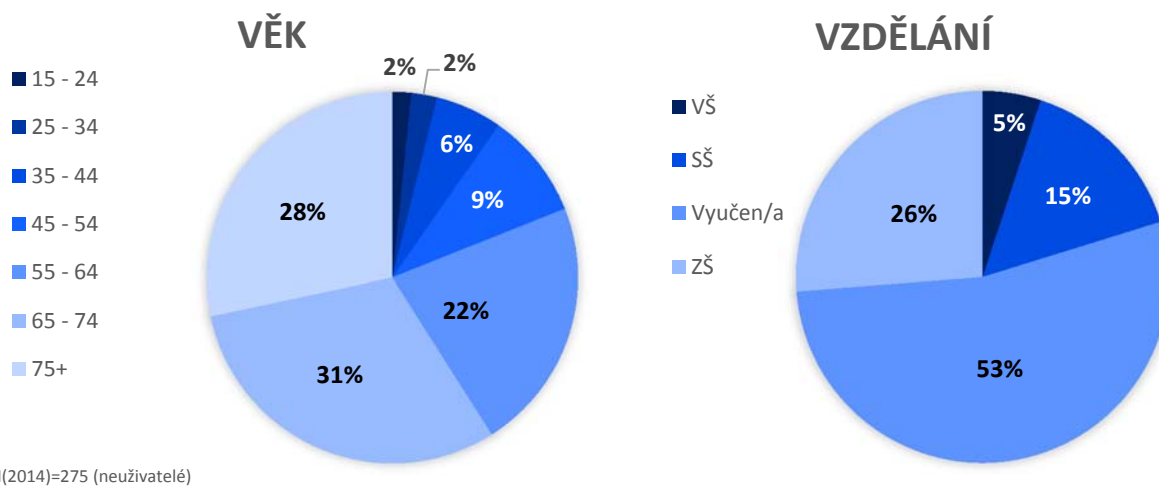

IV. Neuživatelé

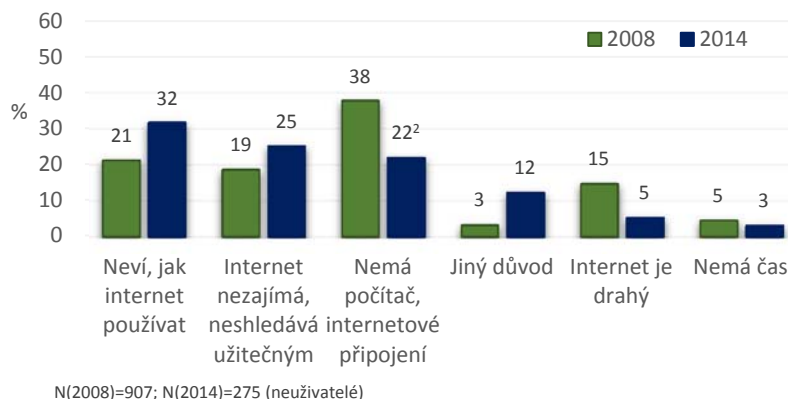
Kdo jsou neuživatelé?

Přes dvě třetiny neuživatelů v roce 2014 tvořili lidé starší 65 let, desetina neuživatelů však byla mladší 35 let, což je fakt, který často bývá ve stereotypních obrazech neuživatelů opomíjen. Věkové složení neuživatelů se promítá do vzdělanostní struktury neuživatelů, neboť ve vyšších věkových skupinách je výrazně vyšší zastoupení osob s nižším vzděláním. Rozdíly ve vzdělání u starších věkových skupin pak také vysvětlují rozdíly v množství neuživatelů u mužů a žen (srov. s [daty](#) ČSÚ o věku, vzdělání a pohlaví). Očekávatelné je zjištění, že přes dvě třetiny neuživatelů nedosahují středoškolského vzdělání s maturitou, celou pětinu neuživatelů však tvoří lidé s ukončeným středoškolským a vysokoškolským vzděláním.

Proč neužívají Internet?¹

Nejčastěji zmiňovaným důvodem neužívání Internetu se v roce 2014 stala nízká digitální gramotnost, tedy neznalost toho, jak internet používat. Od roku 2008 také narostl význam odpovědi „Internet mě nezajímá, neshledávám Internet užitečný“. Vzhledem ke zvyšující se cenové dostupnosti a rozšiřujícím se

¹ K otázce „Jaký je hlavní důvod, proč Vy osobně nepoužíváte Internet?“ nebyly nabízeny možnosti odpovědí, tazatelé přiřazovali respondentovu odpověď k obecnějším kategoriím odpovědí naznačeným v textu a v grafu.

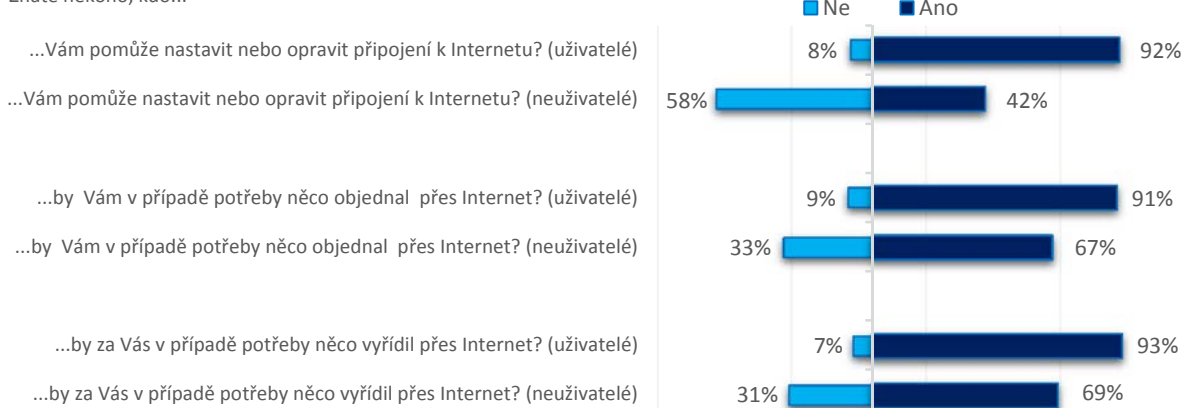

možnostem připojení k Internetu je srozumitelný pokles významu odpovědí „Internet je příliš drahý, nemohu si dovolit poplatky, náklady“ a „Nemám počítač či jiné zařízení pro připojení“². Důvody v oblasti nedostatečné motivace můžeme v roce 2014 najít u čtvrtiny neuživatelů, ekonomické důvody u druhé čtvrtiny neuživatelů a důvody v oblasti nedostatečných kompetencí (nebo nedostatečné sebedůvěry ve vztahu k technologii) u třetiny neuživatelů.

Dostupnost zprostředkovaného Internetu mezi uživateli a neuživateli

Neuživatelé jsou běžně vnímáni jako ti, kteří jsou plně odstřiženi od možnosti požívat výhod plynoucích z užívání Internetu. Nemusí to však platit v případě, že mají k dispozici někoho, kdo jim tyto výhody dokáže zprostředkovat, např. tím, že za ně vyplní na Internetu nějaký formulář, něco objedná, ověří určitou informaci, vytiskne dokument atp. V šetření v roce 2014 jsme tedy po vzoru britského *Oxford Internet Institute* zjišťovali, zda respondenti znají někoho, kdo jim pomůže opravit nefunkční internetové připojení či něco objednat nebo vyřídit přes Internet.

Znáte někoho, kdo...

N(2014)=1316 (všichni)

Mezi uživateli je obecně velmi vysoká disponibilita někým, kdo dokáže pomoci zprovoznit nebo zprostředkovat připojení k Internetu – více než devět z deseti uživatelů má někoho (mezi přáteli, v rodině či mezi známými), kdo jim v tomto může pomoci. U neuživatelů je zastoupení kladných odpovědí taktéž poměrně vysoké – zhruba dvě třetiny neuživatelů má někoho, kdo jim v případě potřeby může zprostředkovat užívání Internetu. Zbývající třetinu neuživatelů je třeba vnímat jako skutečně odpojenou část populace, které hrozí skutečné znevýhodnění v situaci, kdy se stále více komunikací, informací, slev, rezervací lístků atp. vyskytuje pouze online.

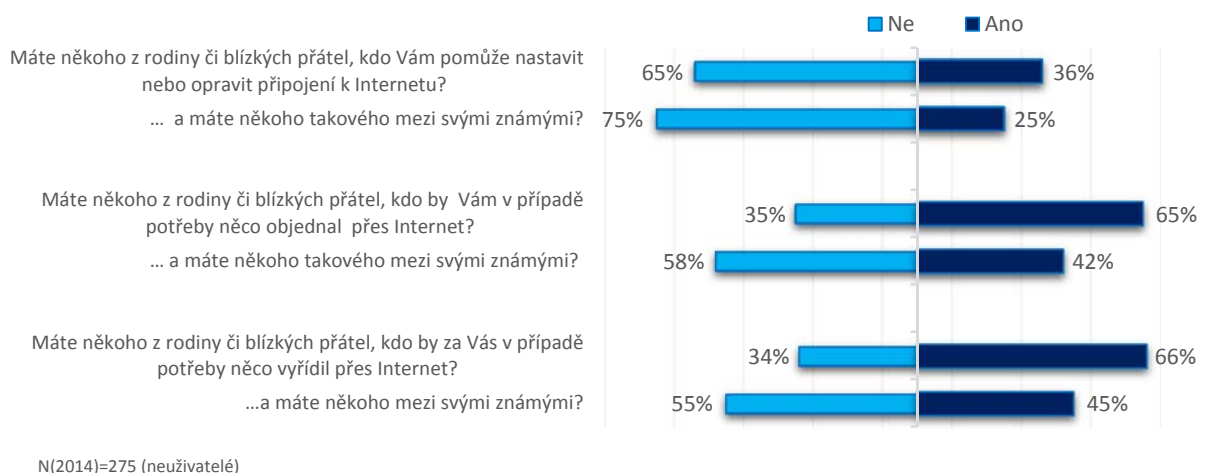
Tento graf nám také může lépe pochopit důvody neužívání Internetu poměrně významné části neuživatelů. Šest z deseti neuživatelů totiž tvrdí, že nemá nikoho, kdo by jim pomohl nastavit nebo opravit připojení k Internetu.

² V roce 2014 se odpovědi respondentů rozřazovaly do dvou kategorií: „Nemám počítač či jiné zařízení pro připojení“ a „Nemám internetové připojení“, při dotazování v roce 2008 byly podobné odpovědi respondentů podřazeny pod jednu kategorii „Nemám počítač nebo nemám internetové připojení“.

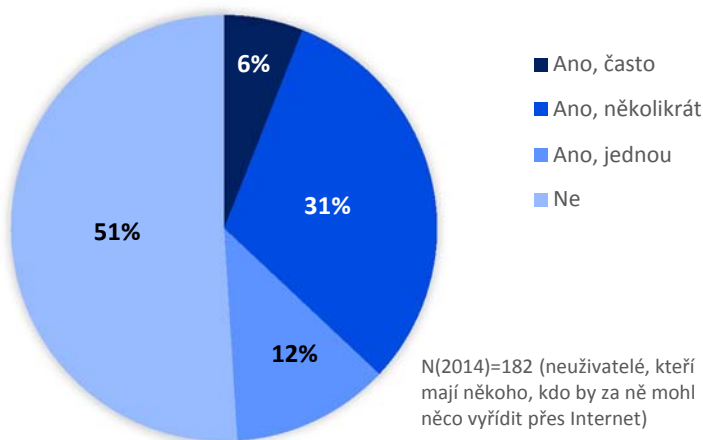
Dostupnost zprostředkovaného Internetu mezi neuživateli podle síly vazeb

Nyní se zaměříme podrobněji na to, zda zprostředkovatelé pocházejí z okruhu blízkých, silných vazeb (rodina či blízcí přátelé), nebo jde spíše o známé, s nimiž se respondenti moc úzce nestýkají. V případě nastavení nebo opravení Internetu vidíme, že pouze šest procent ne uživatelů nemá k dispozici nikoho z rodiny či z okruhu blízkých přátel, ale má známého, který by v tomto mohl pomoci. Zprostředkované užívání (něco objednat nebo vyřídit online) je mezi neuživateli téměř vždy možné přes někoho z rodiny nebo z okruhu blízkých známých; ne uživatelů, kteří v tomto mají pouze známé, je pouze 2–3 %.

Využívání zprostředkovaného Internetu mezi neuživateli³

Z ne uživatelů, kteří mají někoho, kdo by za ně v případě potřeby mohl něco vyřídit přes Internet, celá polovina této možnosti nikdy ne využila. Více než třetina takových ne uživatelů pak tuto možnost využila opakovaně. Šest procent ne uživatelů, kteří mají možnost zprostředkovaného užití Internetu, této možnosti využívá často, a lze je tak za ne uživatele v pravém slova smyslu považovat jen stěží.

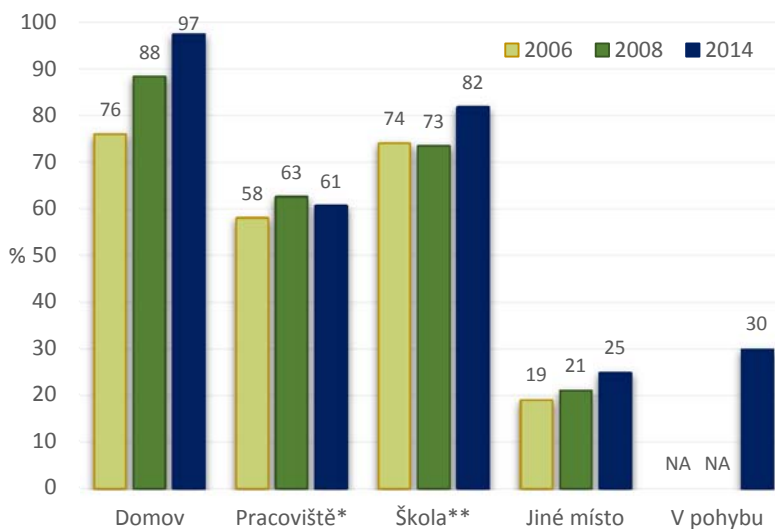
³ Těch, kdo odpověděli kladně na otázku, zda mají někoho, kdo by jim v případě potřeby mohl pomoci něco zařídit přes Internet, jsme se dále zeptali na otázku „Požádal/a jste již někdy někoho, aby Vám něco vyřídil přes Internet (jako např. poslal email, vyplnil formulář nebo něco zjistil)?“. Možnosti odpovědí jsou uvedeny v legendě grafu.

V. Uživatelé – místa připojení, používaná zařízení a čas online

Kde se používá Internet?⁴

Připojování k Internetu z domova je častější než v předchozích letech; téměř všichni uživatelé Internetu měli a využívali v roce 2014 ve své domácnosti Internet, což představuje nárůst o více než 20 % uživatelů ve srovnání s rokem 2006. Podíl pracujících uživatelů, kteří se připojovali k Internetu ze svého pracoviště, se výrazněji nezměnil, stále jsou to tři z pěti uživatelů (zjištěné rozdíly jsou pod hranicí statistické chyby). Od roku 2008 se zvýšilo procento žáků či studentů, kteří se připojují k Internetu ze školy; nyní jsou to zhruba čtyři pětiny studujících. Na otázku, zda používají Internet v pohybu (tj. během cest v dopravních prostředcích či na ulici), odpověděli kladně tři z deseti uživatelů.

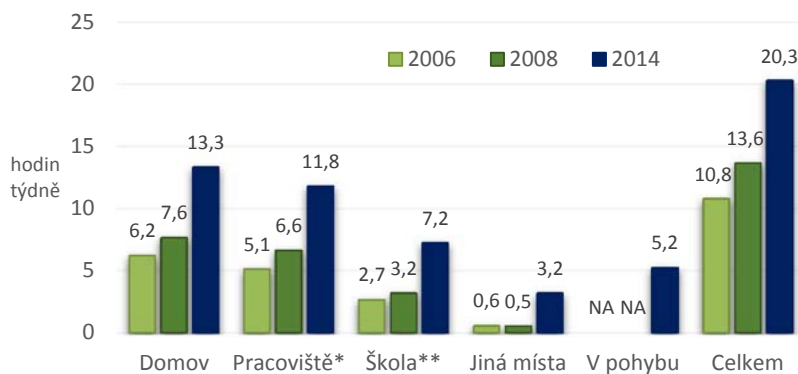
N(2006)=849; N(2008)=1170; N(2014)=1041 (uživatelé)

* N(2006)=545; N(2008)=802; N(2014)=660 (pouze pracující uživatelé)

**N(2006)=194; N(2008)=225; N(2014)=125 (pouze studující uživatelé)

Čas strávený na Internetu⁵

Čas trávený na Internetu je u všech uvedených míst vyšší než v předchozích letech. Průměrně tráví uživatelé Internetu online přes 20 hodin týdně. Z toho nejvíce jsou připojeni z domova, průměrně 13 hodin týdně. Pracující

N(2006)=849; N(2008)=1173; N(2014)=1041 (uživatelé)

* N(2006)=545; N(2008)=803; N(2014)=400 (pouze pracující uživatelé)

**N(2006)=194; N(2008)=225; N(2014)=103 (pouze studující uživatelé)

⁴ Originální znění otázky v roce 2014 bylo: „Během běžného dne, používáte Internet z následujících míst?“. Údaje z let 2006 a 2008 byly odvozeny z údajů uvedených respondenty v odpovědi na otázku „Kolik hodin a případně minut týdně používáte internet z následujících míst?“. Data z roku 2006 jsou využita proto, že v roce 2005 byly odpovědi na otázku odlišně formulované, a data tak nejsou plně srovnatelná. Možnost odpovědi „V pohybu, tzn. když jste v dopravním prostředku (např. autě, v MHD), nebo jdete po ulici?“ byla do dotazníku zařazena až v roce 2014, proto není možné tento údaj srovnat s předchozími roky.

⁵ Otázka zněla „Kolik hodin a případně minut týdně používáte internet z následujících míst?“ s výčtem míst uvedeným výše v textu. Data celkem jsou souhrnem uvedených časů ze všech míst.

uživatelé jsou v práci na Internetu o pět hodin déle ve srovnání s minulými šetřeními WIP v ČR. I žáci a studenti tráví ve škole více času na Internetu, a to více než dvojnásobně ve srovnání s roky 2006 a 2008. Během pohybu (v dopravním prostředky nebo na ulici) používají čeští uživatelé Internet v průměru 5 hodin týdně.

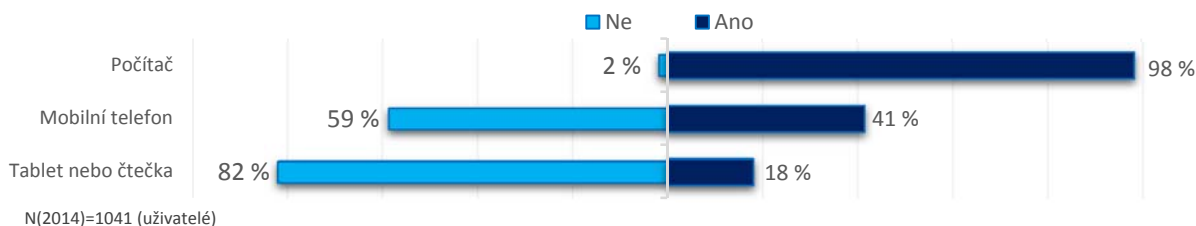

N(2014)= 1041 (uživatelé)

Nejvíce času na Internetu tráví mladší uživatelé (15–29 let), kteří jsou online v průměru téměř 30 hodin týdně. Oproti tomu nejstarší uživatelé (60 let a více) na Internetu týdně stráví méně než polovinu času. Nadprůměrně jsou online také vysokoškolsky vzdělaní uživatelé (více než 22 hodin týdně), výrazně pod průměrem se potom pohybují uživatelé se základním vzděláním a výučním listem. Muži a ženy tráví týdně na Internetu různé množství času; muži v průměru přes 22 hodin týdně, ženy o téměř 5 hodin týdně méně.

Pomocí jakého zařízení se uživatelé připojují?

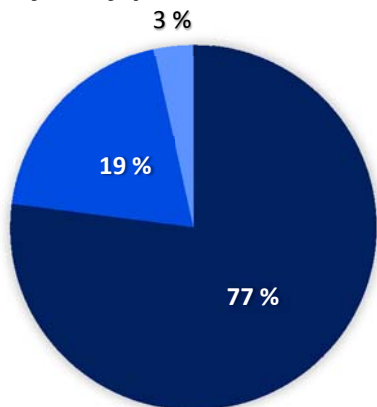
Naprostá většina uživatelů (98 %) se k Internetu připojuje prostřednictvím počítače. Penetrace ostatních zařízení mezi uživateli je již výrazně nižší. Mobilní telefon používají k připojení dva z pěti uživatelů Internetu, tablet nebo čtečku potom pouze necelá pětina respondentů používajících Internet.

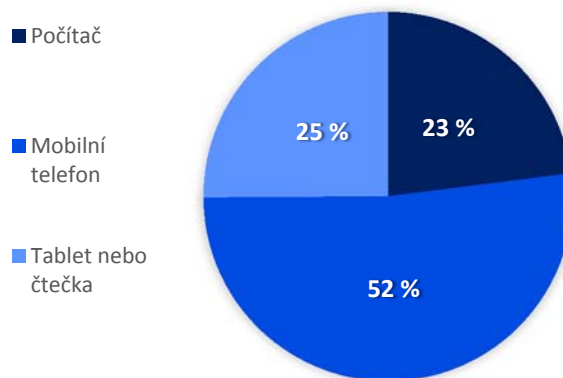

Tři čtvrtiny uživatelů, kteří mají k dispozici více z těchto zařízení, nejčastěji využívají k připojení počítač. Druhým nejčastěji používaným zařízením je mobilní telefon. Výskyt telefonu jako zařízení používaného častěji pro připojení k Internetu je vyšší u uživatelů, kteří začali používat Internet v posledních šesti letech (tedy od posledního šetření WIP v ČR).

Nejčastěji používané zařízení

Druhé nejčastěji používané zařízení

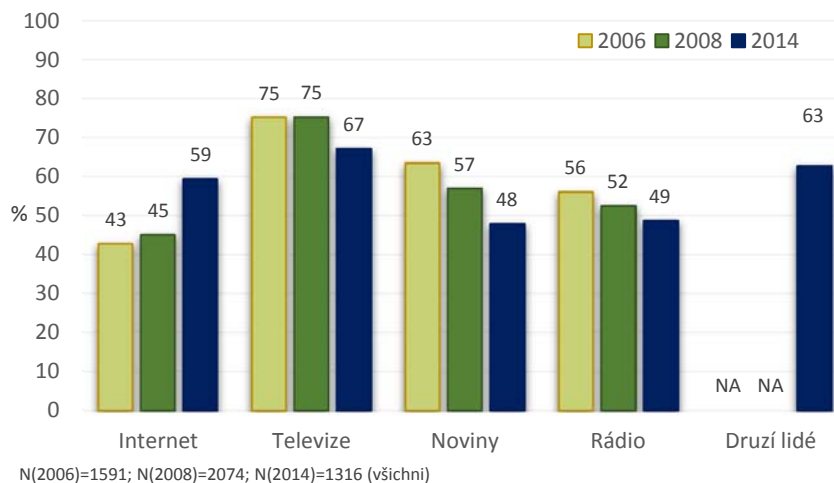
N(2014)=465 (uživatelé, kteří se připojují pomocí více zařízení)

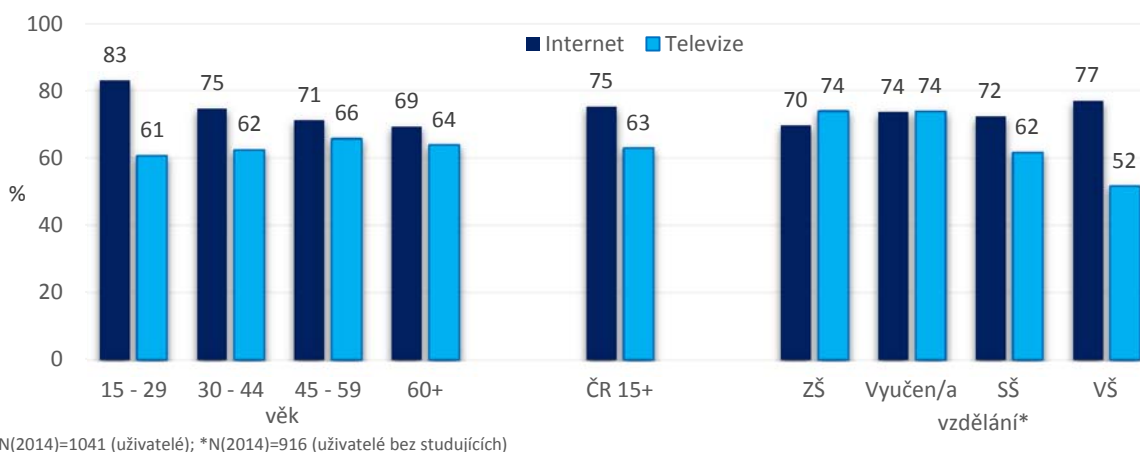
VI. Internet jako zdroj informací a zábavy

Důležitost Internetu jako zdroje informací⁶

Důležitost Internetu jako zdroje informací se v české populaci od roku 2008 nezanedbatelně zvýšila. V roce 2014 označilo Internet za „spíše důležitý“ či „velmi důležitý“ zdroj informací o čtrnáct procent více respondentů. Tento posun je však způsoben především nárůstem počtu uživatelů v populaci (viz druhý graf níže), mezi uživateli samotnými k signifikantní

změně důležitosti Internetu jako zdroje informací nedošlo. Význam tradičních masmédií jako zdrojů informací v české populaci klesá, největší propad můžeme vidět u novin, které od roku 2006 přestaly být důležité pro osminu populace. Poměrně velký význam mezi informačními zdroji si zachovává také nezprostředkovaný kontakt s druhými lidmi.⁷ Obecně nejdůležitějším zdrojem v české populaci však zůstává nadále televize. V níže uvedeném grafu jsou uvedeny podíly uživatelů Internetu, pro něž je dané médium důležitým zdrojem informací. Mezi českými uživateli již televize o pozici nejdůležitějšího informačního zdroje přišla⁸, propad se však liší podle stáří a vzdělání uživatelů. Mladší respondenti

⁶ Otázka zněla „Jak důležité jsou pro Vás osobně následující zdroje informací?“ s výčtem uvedeným v grafu a variantami odpovědí „zcela nedůležité“, „spíše nedůležité“, „neutrální“, „spíše důležité“, „velmi důležité“. Graf zachycuje podíly respondentů, pro něž je daný zdroj informací spíše nebo velmi důležitý.

⁷ Data z let 2006 a 2008 nejsou u tohoto zdroje informací uvedena, neboť byla použita jiná formulace odpovědi, a data proto nejsou srovnatelná.

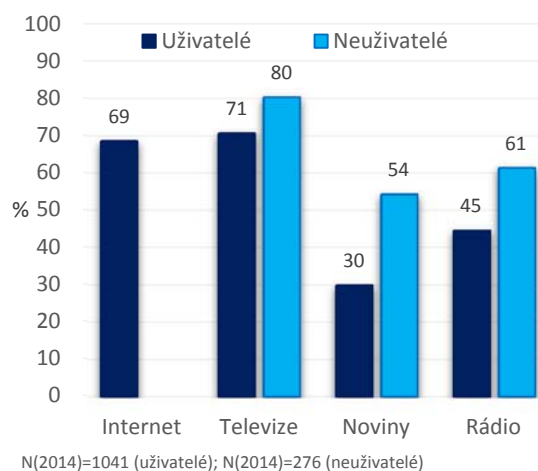
⁸ Mezi uživateli zůstává televize nejdůležitějším zdrojem informací pouze v případě uživatelů se základním vzděláním. Vzhledem k dynamice vývoje v této oblasti a minimálnímu zjištěnému rozdílu je však pro tuto výjimku rok 2014 pravděpodobně jedním z posledních.

uvádějí Internet jako důležitý zdroj častěji než starší uživatelé. Televize je pro ně naopak o něco méně často důležitým zdrojem informací než pro starší respondenty. V rámci vzdělanostních skupin je Internet nejčastěji důležitým zdrojem informací pro uživatele vysokoškolsky vzdělané. Zatímco ve skupině vysokoškoláků Internet spíše nahrazuje televizi, která není tak často uváděna jako důležitý zdroj informací, ve skupině respondentů s nižším vzděláním Internet televizi spíše doplňuje (obě média jsou poměrně často zmiňována jako důležitá).

Důležitost Internetu jako zdroje zábavy⁹

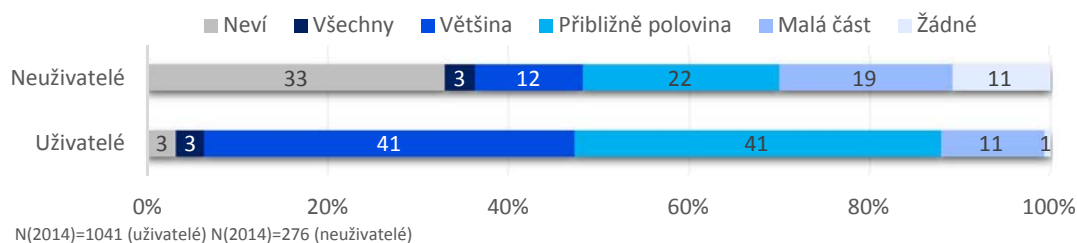
Internet je významným zdrojem zábavy pro větší procento jeho uživatelů než v předchozích letech. Jako „spíše důležitý“ nebo „velmi důležitý“ zdroj zábavy ho označilo 68 % z nich, což představuje 15% nárůst oproti roku 2008. U ostatních médií nedošlo oproti předchozím rokům k signifikantní změně jejich důležitosti jakožto zdroje zábavy. Platí, že televize zůstává nejdůležitějším zdrojem zábavy, a to i mezi uživateli, kde se dělí o první místo s Internetem (rozdíl v oblíbenosti Internetu a televize mezi uživateli je pod hranicí statistické chyby). V případě novin a rádia je jejich význam jak zdroje zábavy znatelně vyšší ve skupině neutilizátorů Internetu.

N(2014)=1041 (uživatelé); N(2014)=276 (neuživatelé)

Důvěra v informace na Internetu¹⁰

Z hlediska důvěry v informace dostupné na Internetu se skupina uživatelů a neutilizátorů značně liší. Neutilizátoré mají výrazně menší důvěru v internetové zdroje, necelá třetina z nich nepovažuje za důvěryhodné žádné nebo jen malou část informací na Internetu. Mezi uživateli panuje větší důvěra v informace na Internetu; čtyři z pěti uživatelů důvěřují polovině nebo většině informací online. Ani jedna ze skupin neoznačila za důvěryhodné všechny informace dostupné na Internetu ve více než 3 %.

N(2014)=1041 (uživatelé) N(2014)=276 (neuživatelé)

⁹ Otázka zněla „Jak důležitým zdrojem zábavy jsou pro vás následující média?“ s variantami odpovědí stejnými jako v případě podobné otázky na zdroj informací.

¹⁰ Otázka zněla „Kolik informací na Internetu je podle Vašeho názoru skutečně spolehlivých a důvěryhodných?“, možnosti odpovědí byly: „žádné“, „malá část“, „přibližně polovina“, „většina“, „všechny“.

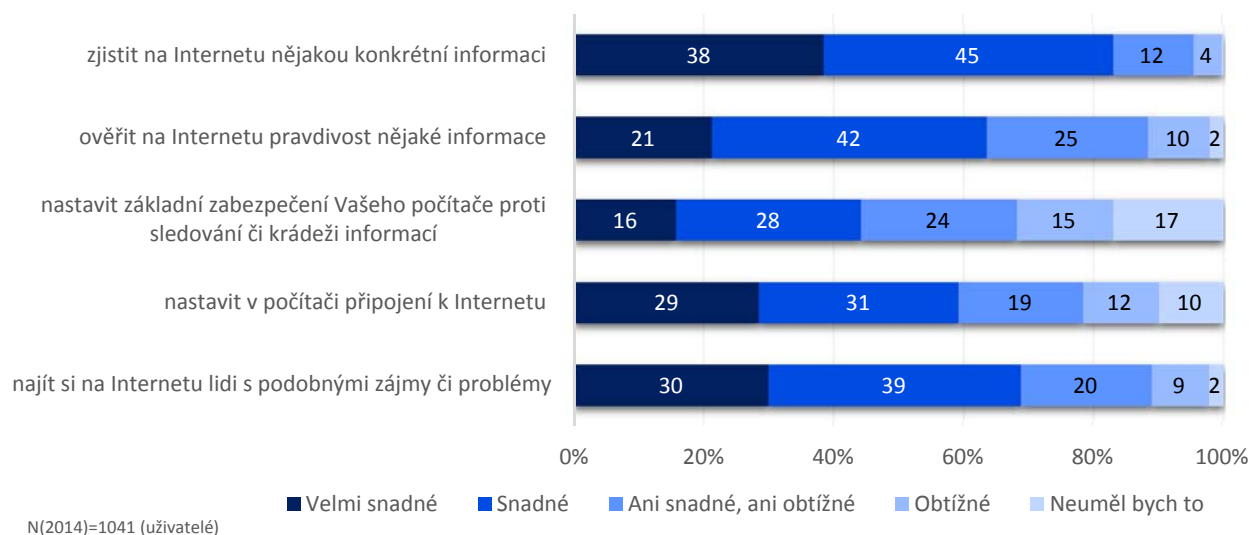

VII. Dovednosti spojené s prací na Internetu¹¹

Sledované dovednosti – základní přehled

Internet nabízí mnoho možností a jejich využití předpokládá osvojení určitých dovedností. Ptali jsme se proto respondentů, jak by sami zhodnotili své schopnosti v případě potřeby nastavení připojení k Internetu, zabezpečení počítače, zjištění nebo ověření nějaké informace a využití Internetu k nalezení lidí s podobnými zájmy (přesné formulace viz následující graf).

Jak snadné je tedy pro Vás.....¹²

Pro čtyři desetiny uživatelů je zjištění nějaké konkrétní informace velmi snadnou záležitostí, ohledně ověření pravdivosti informace si je však takto jista již jen pětina uživatelů. Téměř polovina uživatelů sama sebe hodnotila jako průměrně zdatné ve využití Internetu pro zjištění nebo ověření nějaké informace. Zajímavé je také zjištění, že více než desetina uživatelů by měla dle svých slov větší problémy s využitím Internetu pro ověřování informací. Míra sebedůvěry v oblasti technického zvládnutí počítače je nižší než v případě práce s informacemi – pětina uživatelů by dle svých slov měla větší problémy s nastavením připojení k Internetu, v případě základního zabezpečení počítače je to dokonce třetina uživatelů. Základní zabezpečení počítače je velmi snadné pouze pro šestinu uživatelů, stejné množství uživatelů tvrdí, že by to neumělo vůbec. Větší problémy by s využitím Internetu pro nalezení lidí s podobnými zájmy či problémy měla pouze desetina uživatelů, další pětina hodnotí svoje schopnosti v této oblasti jako průměrné.

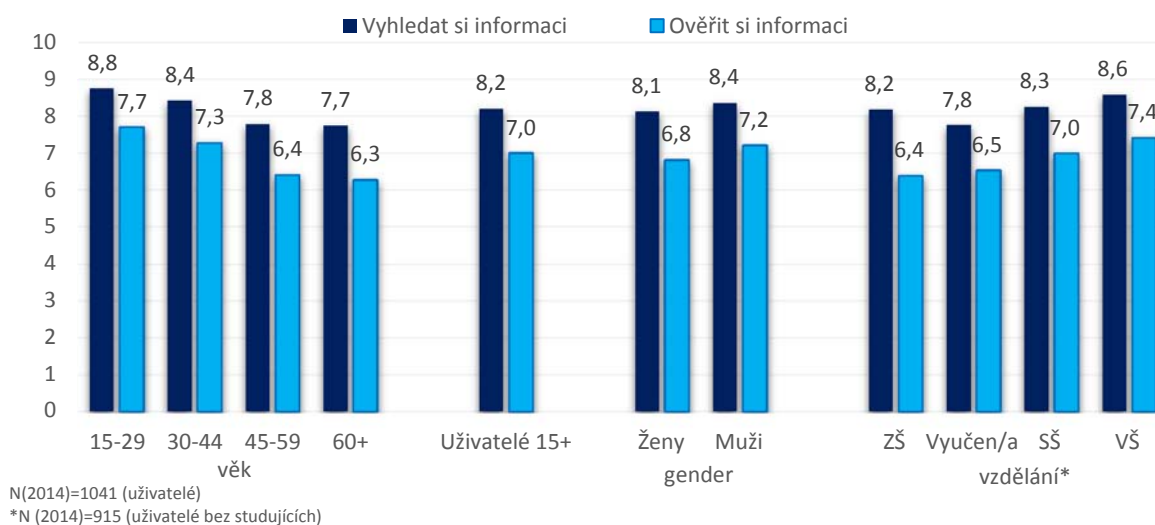
¹¹ Deklarovaná úroveň vybraných dílčích dovedností byla měřena otázkou: „Jak snadné jsou pro Vás následující činnosti? Pokud jste danou činnost nikdy nedělal/-a, zkuste odhadnout, jak moc by to pro vás bylo složité. Jak snadné je tedy pro Vás.....“ Odpovědi byly zaznamenány pomocí stupnice, kdy 0 znamená "Velmi snadné" a 10 znamená "Neuměl/-a bych to".

¹² Z důvodu lepší přehlednosti byly získané hodnoty sloučeny do pěti kategorií, kdy „Ani snadné, ani obtížné“ představuje středové hodnoty 4 až 6.

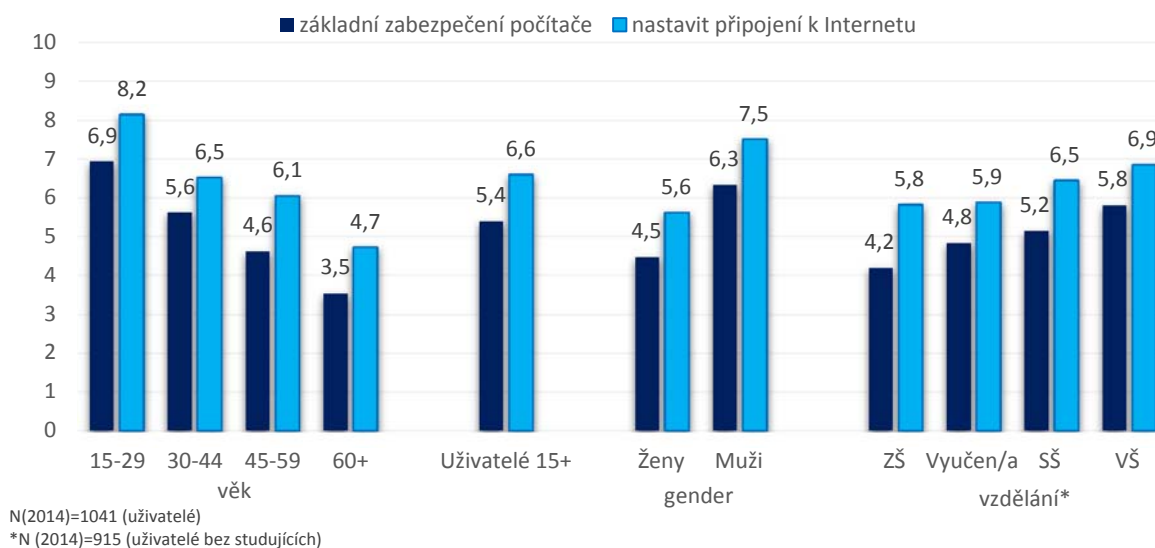
Využití Internetu k hledání a ověřování informací dle věku, genderu a vzdělání

V oblasti využití Internetu k zjištění nebo ověření nějaké informace vyšší průměrné hodnoty najdeme u mladších uživatelů s vyšším vzděláním, rozdíly mezi muži a ženami jsou statisticky průkazné jen případně ověřování informací. Zjištěná vyšší průměrná hodnota u uživatelů se základním vzděláním není průkazně vyšší než hodnota uživatelů s výučním listem, v případě rozdílů spojených se vzděláním je průkazná pouze vyšší hodnota vysokoškolsky vzdělané populace (a to pouze ve srovnání s částí populace s výučním listem).

Technické zvládnutí počítače dle věku, genderu a vzdělání

V případě zabezpečení počítače a nastavení připojení k Internetu jsou rozdíly daleko výraznější než v případě práce s informacemi, a to zejména při srovnání různých věkových skupin a při srovnání mužů s ženami. Vidíme, že mezi nejmladšími uživateli je důvěra ve schopnost základního zabezpečení

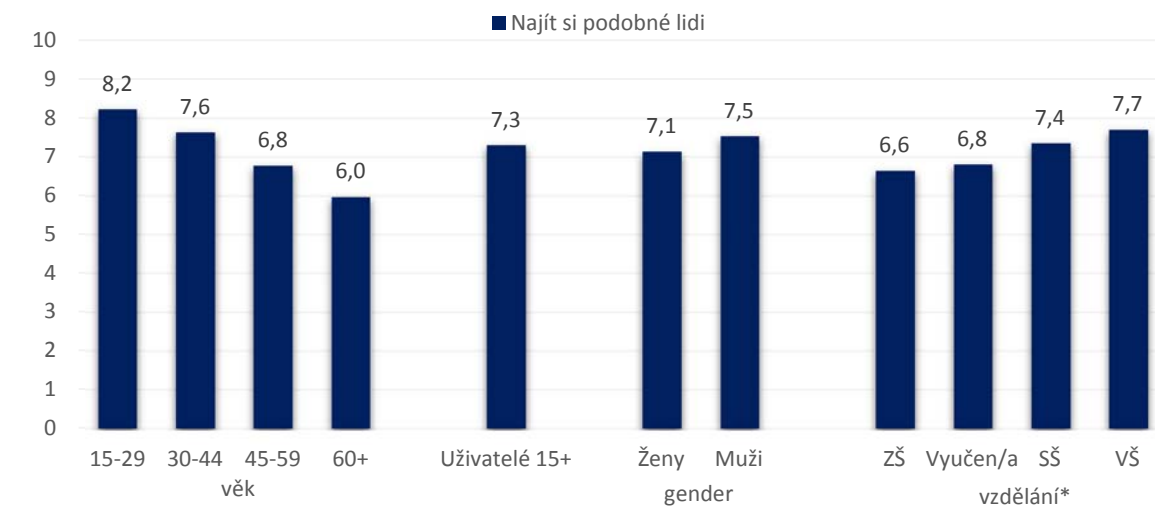

počítače více než dvojnásobná ve srovnání s nejstarší uvedenou věkovou skupinou a je také o polovinu vyšší než mezi ženami. Všechny zjištěné rozdíly mezi danými věkovými skupinami a mezi muži a ženami jsou statisticky průkazné, v případě vzdělání je průkazně vyšší opět pouze vysokoškolsky vzdělaná populace. Na rozdíl od ověřování informací není význam vzdělání tak výrazný, jako by se dalo očekávat při pohledu na ostatní rozdíly.

Využití Internetu jako komunikačního nástroje dle věku, genderu a vzdělání

Schopnost najít na Internetu kontakt s lidmi podobného zaměření (či řešící podobné problémy) patří mezi klíčové kompetence pro jeho efektivní využívání. Česká internetová populace si v této oblasti spíše věří – průměrně hodnotili respondenti svou schopnost najít lidi s podobnými zájmy na škále hodnotou 7. Nejlépe se ohodnotily opět mladší věkové skupiny uživatelů, starší respondenti naopak hodnotili svou schopnost hůře. Muži se cítí o něco více kompetentní v tomto směru než ženy, zjištěný absolutní rozdíl je však velmi malý, na podobné úrovni jako u práce s informacemi. Také vzdělání hrálo v sebehodnocení roli; vysokoškoláci se ohodnotili mírně nad průměrem, uživatelé se základním vzděláním se naopak vidí jako méně schopní najít na Internetu lidi podobného zaměření.

N(2014)=1041 (uživatelé)

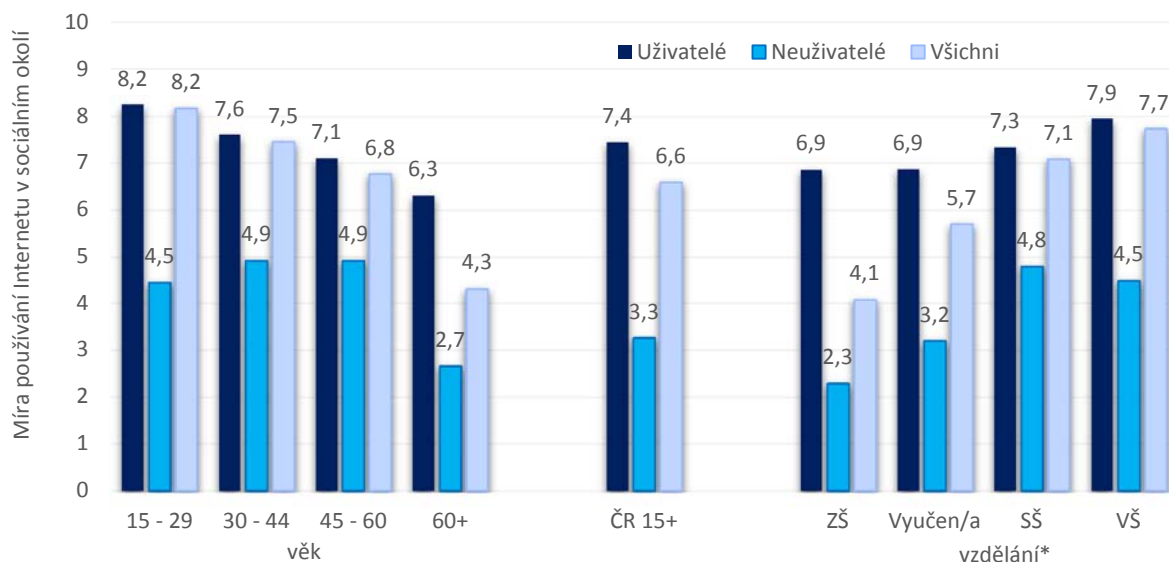
*N (2014)=915 (uživatelé bez studujících)

VIII. Nepostradatelnost Internetu

Používání Internetu v respondentově okolí¹³

Obecně můžeme říci, že v sociálním okolí ne uživatelů je velmi málo uživatelů, srovnáme-li údaje z níže uvedeného grafu s množstvím uživatelů v české populaci. Pokud interpretujeme použitou jedenáctibodovou škálu jako vyjádření podílu uživatelů v respondentově okolí, pak můžeme říci, že třetina lidí, s nimiž se stýkají ne uživatelé, jsou uživatelé Internetu; u uživatelů jsou to tři čtvrtiny. Očekávatelně je také nižší výskyt uživatelů patrný v sociálním okolí starších věkových skupin a lidí s nižším vzděláním. Mezi muži a ženami není signifikantní rozdíl v tom, jak hodnotí frekvenci užívání Internetu ve svém sociálním okolí. Používání Internetu v sociálním okolí je jedním z předpokladů zvýšené pravděpodobnosti zájmu o připojení k Internetu a je také vyjádřením důležitosti užívání Internetu pro sociální komunikaci.

N(2014)=1285(všichni bez Neví a Neodpověděli); 1024(uživatelé bez Neví a Neodpověděli); 261(neuživatelé bez Neví a Neodpověděli)

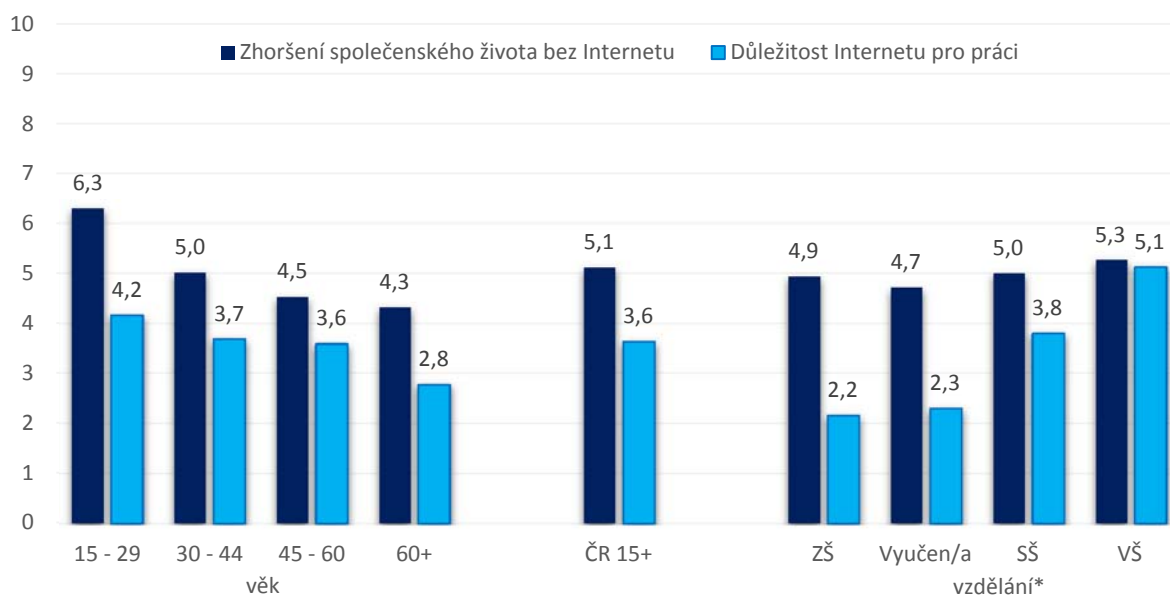
*N(2014)=1161(všichni bez studujících a bez Neví a Neodpověděli); 901(uživatelé bez studujících a bez Neví a Neodpověděli); 260(neuživatelé bez studujících a bez Neví a Neodpověděli)

¹³ Respondenti hodnotili pozici Internetu ve svém životě na škále mezi dvěma výroky. Přesné znění dvojice výroků zaměřených na využívání Internetu v sociálním okolí respondenta bylo následující: „Lidé, se kterými se stýkám, Internet nepoužívají. 0.....10 Všichni v mém okolí používají Internet.“

Nezbytnost užívání Internetu ve vztahu k práci a k zachování kvality společenského života¹⁴

V různých věkových skupinách uživatelů je odlišná nezbytnost užívání Internetu pro jejich sociální a pracovní život. Sociální život mladších uživatelů by bez Internetu byl ochuzen daleko výrazněji, než je tomu u starších uživatelů. Mezi vzdělanostními skupinami však v tomto nebyly zaznamenány žádné významné rozdíly. Očekávatelně je používání Internetu spojeno s výkonem profese daleko více u uživatelů s vyšším vzděláním a u mladších věkových ročníků.

N(2014)=1010(uživatelé bez Neví a Neodpověděli); *N(2014)=897(uživatelé bez studujících bez Nevím a Neodpověděli);

¹⁴ Uživatelé hodnotili pozici Internetu ve svém životě na škále mezi dvěma výroky. Přesné znění dvojic výroků, na něž je odkazováno v této podkapitole, bylo „Bez Internetu by se můj společenský život nezměnil 0.....10 Bez Internetu bych ztratil kontakt s mnoha přáteli a známými“ a „Moje profese nemá s Internetem nic společného 0 .....10 Celá moje práce se odehrává na Internetu“.

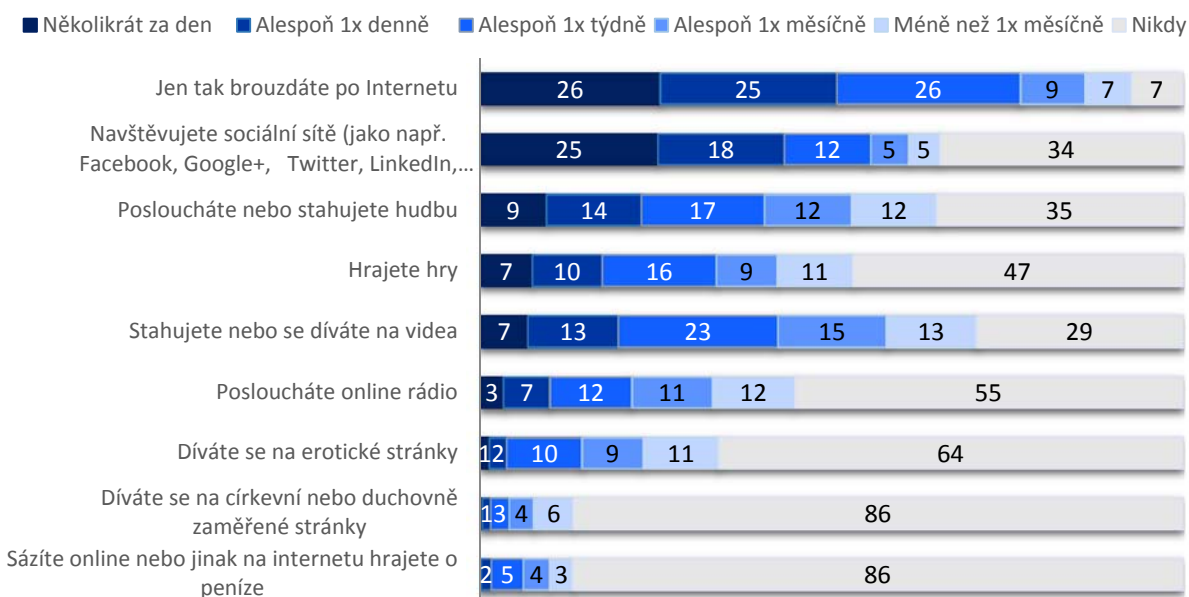

IX. Co dělají čeští uživatelé online

Každodenně se čeští uživatelé Internetu nejvíce věnují souboru aktivit spojených s online komunikací a sociálními sítěmi (SNS). Zábavní funkce jsou druhou nejvíce používanou oblastí online aktivit. Výrazně méně často se čeští uživatelé Internetu věnují ekonomickým aktivitám (nákup/prodej přes Internet, transakce).

Zábava

Celá polovina uživatelů se alespoň jednou denně odereaguje „brouzdáním po Internetu“. Na sociální síť se alespoň jednou denně přihlásí dva z pěti uživatelů, jedna třetina Čechů používajících Internet naopak uvádí, že sociální síť nenavštěvuje nikdy. Poslech a stahování hudby či videa je aktivitou, které se alespoň jednou týdně věnují dvě pětiny uživatelů. Poslech online rádia nepatří v Česku mezi nejoblíbenější aktivity – alespoň jednou denně si přes Internet rádio poslechne pouze desetina uživatelů. Velmi málo časté je navštěvování církevních či duchovně zaměřených webových stránek, což vychází z nízkého zastoupení věřících v české populaci.

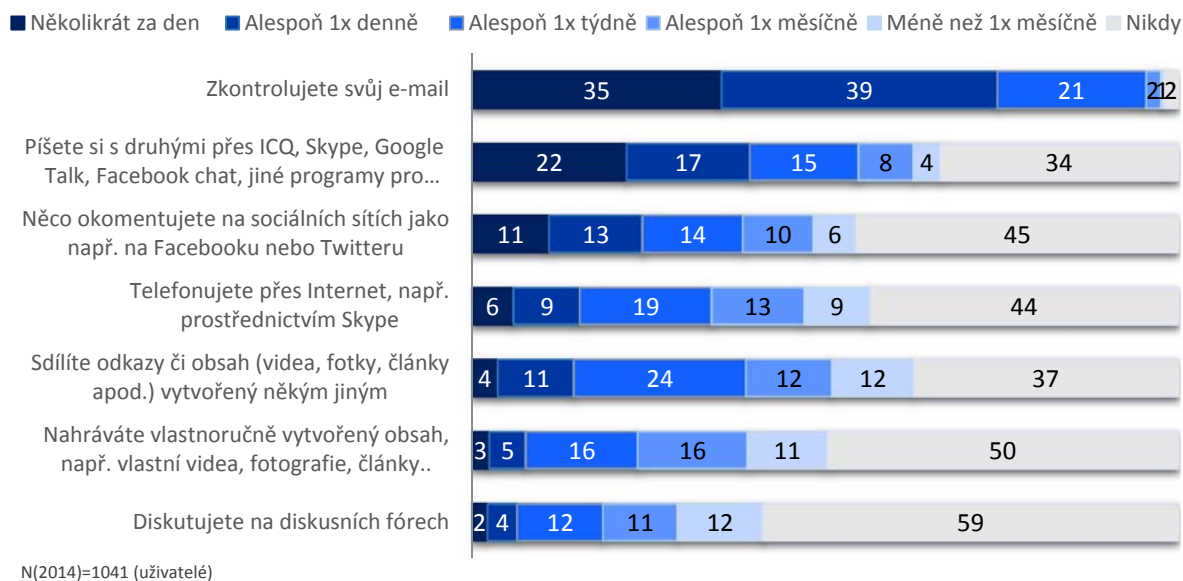

Komunikace a SNS

Naprostá většina českých uživatelů Internetu zachytí nový e-mail ve schránce nejpozději do týdne. Denně si elektronickou poštu kontrolují téměř tři čtvrtiny z nich. Psaná komunikace prostřednictvím nejrozličnějších programů na zasílání zpráv (ICQ, Skype, Facebook Messenger ad.) je hned po e-mailové

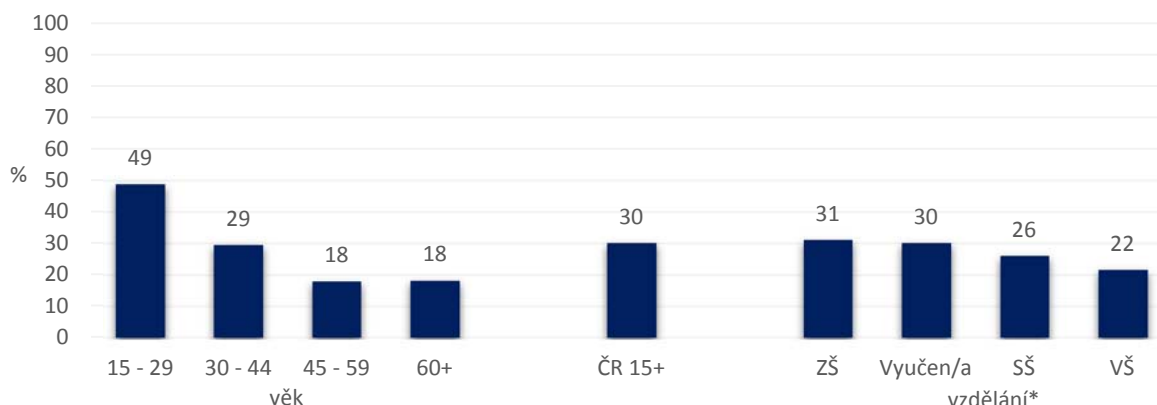

druhá nejčastěji využívaná – denně se tímto způsobem spojí se známými dva z pěti uživatelů. Možnost telefonovat přes Internet využívá denně patnáct procent Čechů aktivních na Internetu. Pravidelné diskutování na diskusních fórech je záležitostí v české internetové populaci spíše minoritní; denně se touto formou podělí o svůj názor pouze šest procent z nich. Z aktivit spojených s používáním sociálních sítí je nejčastější komentování obsahu, hned poté jeho sdílení. Kreativnímu používání Internetu, tedy nahrávání vlastnoručně vytvořeného obsahu, se alespoň týdně věnuje čtvrtina českých uživatelů.

Preference online komunikace

Preferenci online komunikace před osobní komunikací vyjadřovali respondenti souhlasem či nesouhlasem¹⁵ s následujícími výroky: (a) Raději potkávám lidi na Internetu než osobně, (b) Na internetu jsem otevřenější než ve skutečnosti, (c) Na Internetu odhaluji i soukromé detaily ze svého života, které v běžném životě nesdíluji, (d) Vyjadřovat se na Internetu je pro mne snazší než v běžném

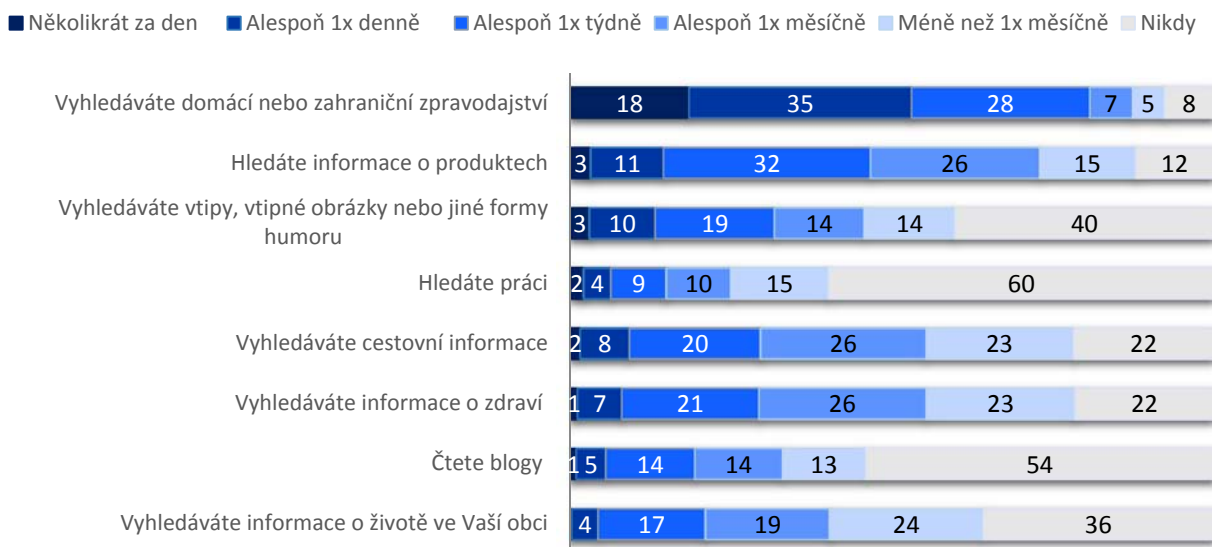

¹⁵ Varianty odpovědí byly: „Určitě ano“, „Spíše ano“, „Spíše ne“, „Určitě ne“.

rozhovoru a (e) Na Internetu se mi lépe vyjadřují mé emoce (pocity, city). Naprostý nebo částečný souhlas (varianty „Určitě ano“ nebo „Spíše ano“) volili v případě alespoň jednoho tvrzení převážně nejmladší respondenti (přes polovinu z nich), jak zobrazuje graf níže. Z hlediska vzdělání to byli nejčastěji uživatelé se základním vzděláním nebo se středoškolským bez maturity (třetina z nich).

Informace

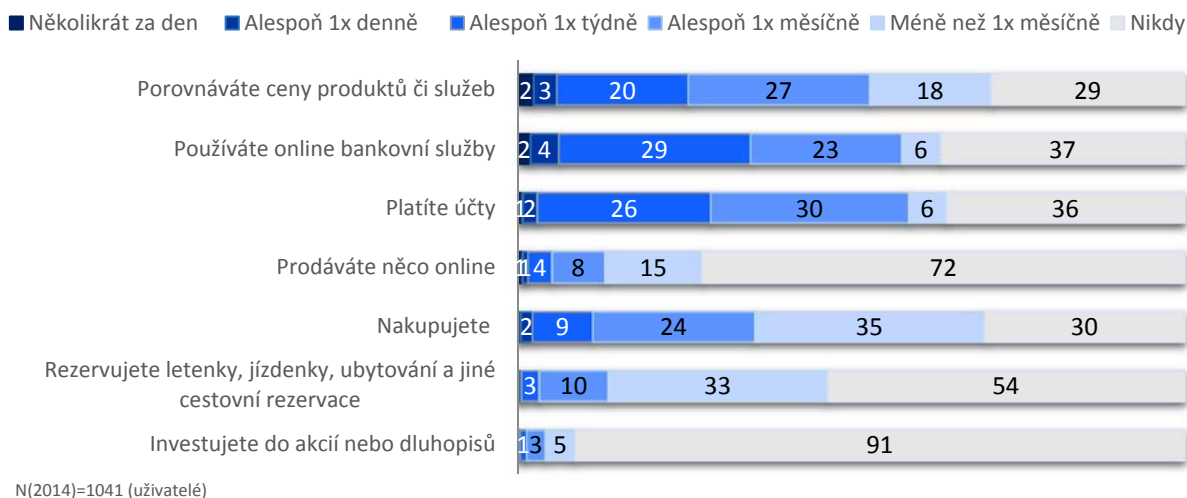
N(2014)=1041 (uživatelé)

Sledování zpravodajství přes Internet je pro více než polovinu českých uživatelů součástí každodenní rutiny. Minimálně jednou týdně si zprávy na Internetu přečtou přes čtyři pětiny internetové populace. Vyhledávání různých typů informací sice nepatří mezi nejfrekventovanější online aktivity na denní bázi, nicméně většina uživatelů alespoň jednou za čas Internet pro vyhledávání použije. Nejčastěji se uživatelé informují o produktech (minimálně jednou týdně až polovina z nich), dále o cestovních záležitostech (třetina z nich alespoň jednou za týden) a o zdraví. Lokální dění sledují alespoň jednou týdně dvě pětiny uživatelů. Každodenní čtení blogů se týká pouze menšiny českých uživatelů, tedy zhruba šesti procent z nich.

Ekonomické aktivity a transakce

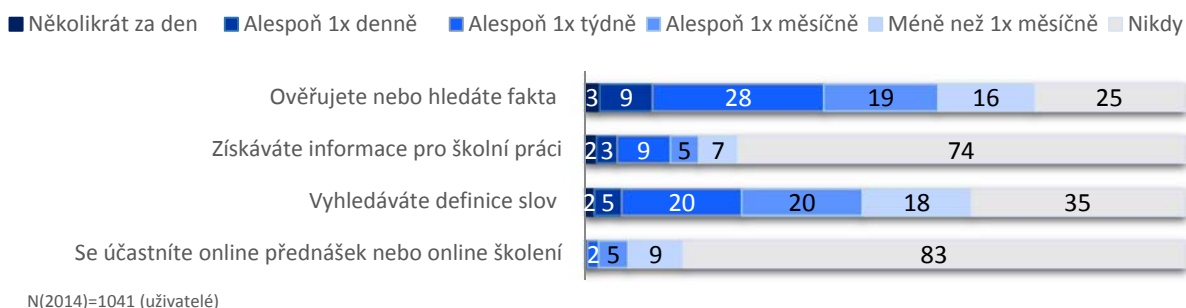
K porovnávání cen slouží Internet alespoň občas až sedmdesáti procentům uživatelů. Internetové bankovníctví používá pravidelně (minimálně jednou měsíčně) každý druhý Čech aktivní na Internetu. Z odpovědí respondentů také vyplývá, že čeští uživatelé častěji online nakupují, než prodávají. K provedení rezervace svých cest a dovolených používá Internet alespoň jednou za čas téměř polovina uživatelů.

Učení a vzdělávání

Jako pomocník pro rozšiřování znalostí slouží Internet spíše menšímu procentu populace. Nejčastěji uživatelé hledají či ověřují fakta; minimálně jednou týdně tak činí dvě pětiny z nich. O něco méně často si vyhledávají definice slov (necelá třetina uživatelů). Účast na online kurzech a školeních je spíše vzácná; alespoň jednou za měsíc se takto vzdělává pouze sedm procent českých internetových uživatelů.

X. Bezpečí, soukromí a svoboda projevu na Internetu

Negativní zkušenost s Internetem¹⁶

V českém kontextu je často upozorňováno na to, že bezpečnostní rizika užívání Internetu jsou lidmi podceňována. Ve výzkumu jsme se soustředili především na to, jak jsou rizika vnímána a s jakými problémy (od technických po sociální) se respondenti setkali.

Třetina uživatelů se na Internetu setkala během uplynulého roku alespoň s jedním z níže uvedených problémů. Nejčastěji se jednalo o počítačový virus nebo nechtěný vstup na pornografickou stránku. Jeden z pěti uživatelů také uvádí, že si zakoupil něco, co bylo online prezentováno jinak, než to vypadalo ve skutečnosti. S vážnějšími riziky, na které jsou zaměřeny různé kampaně, se setkala méně než desetina dotázaných. Žádost o citlivé údaje obdržela v posledním roce desetina dotázaných, stejné množství ohlásilo nevyžádanou obscénní poštu. Nejzávažnější problémy, jako tzv. kyberšikana nebo zneužití informací o kreditní kartě, se týkají pouze zlomku uživatelů (cca půl procenta, resp. pět uživatelů z 1041). Ukazuje se tedy, že stále převládají tradiční rizika, zejména viry a problémy v oblasti online nakupování.

Stalo se Vám alespoň jednou v posledním roce, že...?

N(2014)=1041 (uživatelé)

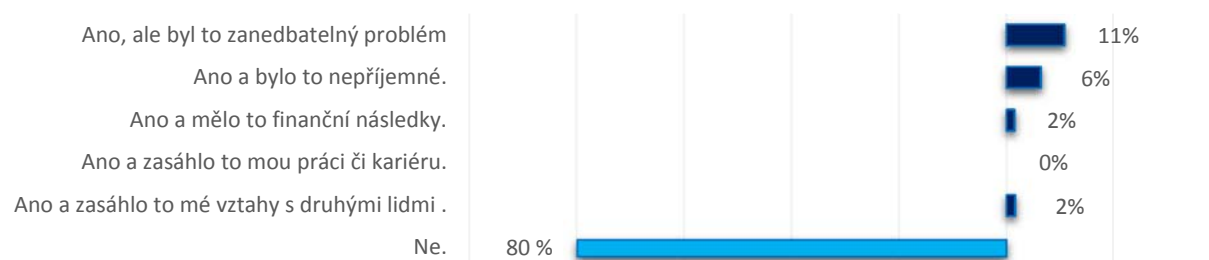
¹⁶ Otázka zněla „Stalo se Vám alespoň jednou v posledním roce, že ...?“ Varianty odpovědí byly: „Ano“, „Ne“. Uvedený graf zobrazuje procentuální výskyt varianty „Ano“ pro každou položku.

Zkušenost s narušením soukromí¹⁷

V současnosti celosvětově diskutovanou otázkou je také zajištění online soukromí. Ze zjištění vyplývá, že s narušením soukromí na Internetu se setkala pouze menšina dotázaných. Čtyři z pěti z nich uvádějí, že se dosud s podobným problémem neseťkali. Pro ty, kteří tuto zkušenost mají, se jednalo nejčastěji o zanedbatelný problém. Pouze 5 % dotázaných průlom do soukromí spojilo s pocity trapnosti. Vážnější dopady, jako zásah do osobních vztahů, dopad na finance přisuzuje zásahu do soukromí 1 % dotázaných. Žádný nenahlásil dopad na práci či kariéru. Ukazuje se tedy, že i přes netriviální zásahy do soukromí, na které poukazují hojně diskutované události a spory, lidé toto riziko nevnímají příliš závažně.

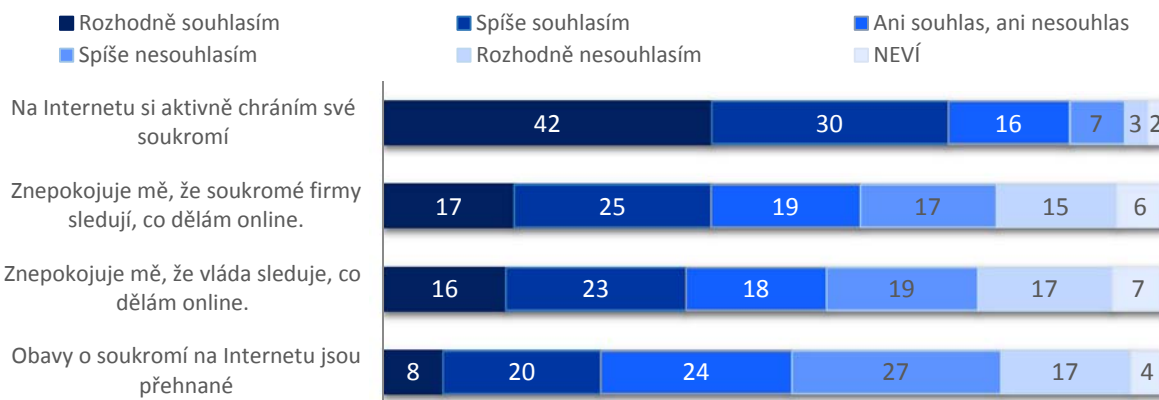
Narušil někdy někdo prostřednictvím Internetu Vaše soukromí?

N(2014)=1041 (uživatelé)

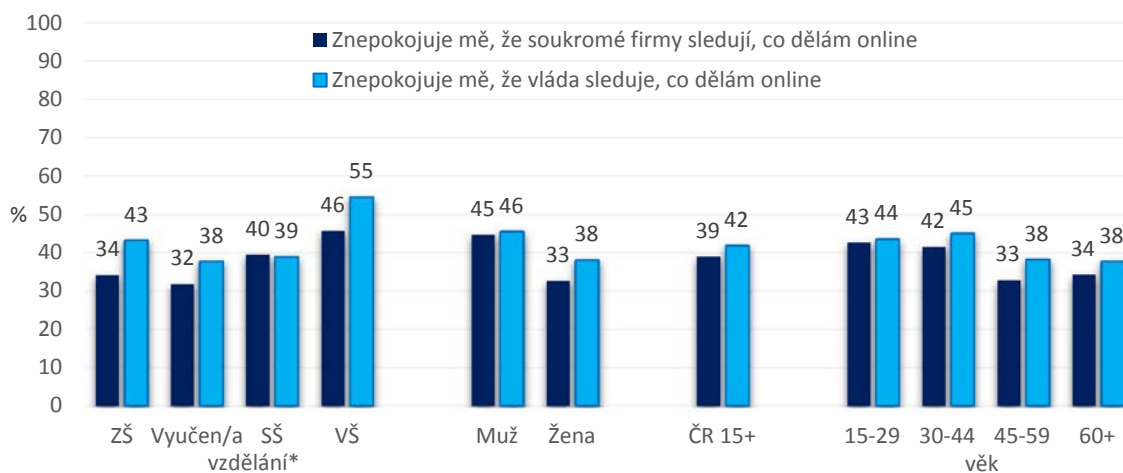
Obavy o soukromí na Internetu

Co se týče ochrany soukromí při používání Internetu, jsou čeští uživatelé opatrní. Aktivně si své soukromí chrání téměř tři čtvrtiny z nich. I přesto je nezanedbatelná část českých uživatelů (zhruba dvě pětiny) znepokojena tím, že je jejich 4innost na Internetu sledována soukromými firmami nebo vládou. Pouze 28 % respondentů souhlasilo s tvrzením, že obavy o soukromí na Internetu jsou přehnané.

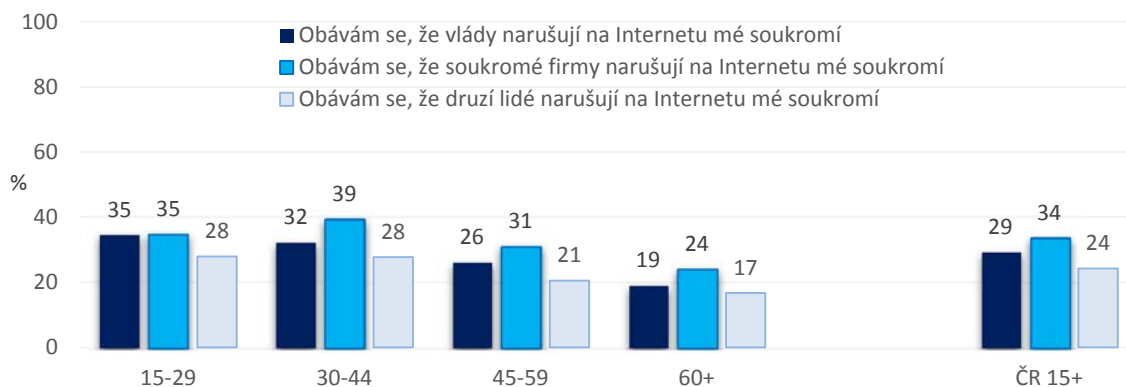
N(2014)=1041 (uživatelé)

¹⁷ Otázka zněla: „Narušil někdy někdo prostřednictvím Internetu Vaše soukromí?“ Varianty odpovědí byly: „Ano“, „Ne“. Uvedený graf zobrazuje procentuální výskyt varianty „Ano“ pro každou položku.

N(2014)=1316 (všichni); *N(2014)=1191 (uživatelé bez studujících)

Při podrobnějším pohledu na obavy o soukromí online aktivit¹⁸ podle sociodemografických charakteristik je patrné, že vysokoškolsky vzdělaní uživatelé jsou ve srovnání s ostatními vzdělanostními skupinami nejvíce znepokojeni tím, že soukromé firmy či vláda sledují jejich chování na Internetu. Rozdíly mezi jednotlivými skupinami podle vzdělání však nejsou statisticky významné. Z hlediska pohlaví je možno říci, že větší podíl mužů než žen je znepokojen tím, že jsou na Internetu sledováni. Mladší uživatelé Internetu jsou sledováním ze strany firem či vlády znepokojeni více než uživatelé starší 45 let. Tento rozdíl se potvrzuje i v případě dalších otázek mířících na obavy z narušování soukromí. Mladší věkové skupiny se častěji než starší obávají, že jejich soukromí je na Internetu narušováno. Uživatelé do třiceti let mají nejčastěji obavy z narušování soukromí ze strany vlády, respondenti mezi 30 a 45 lety se nejvíce obávají, že jejich soukromí narušují firmy.

N(2014)=1041 (uživatelé)

Svoboda vyjadřování na Internetu a regulace Internetu

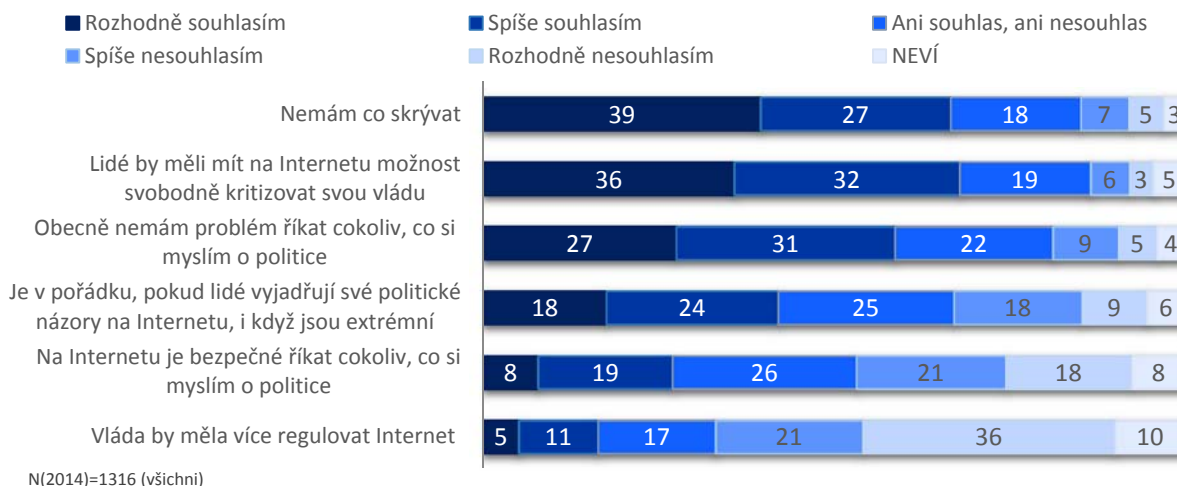
Více než dvě třetiny respondentů souhlasily¹⁹ s tím, že na Internetu by lidé měli mít možnost svobodně kritizovat svou vládu. Pro dvě pětiny respondentů je v pořádku, pokud lidé na Internetu vyjadřují i

¹⁸ Grafy zobrazují podíl těch, kteří volili možnosti „Rozhodně souhlasím“ či „Spíše souhlasím“ v rámci každé skupiny.

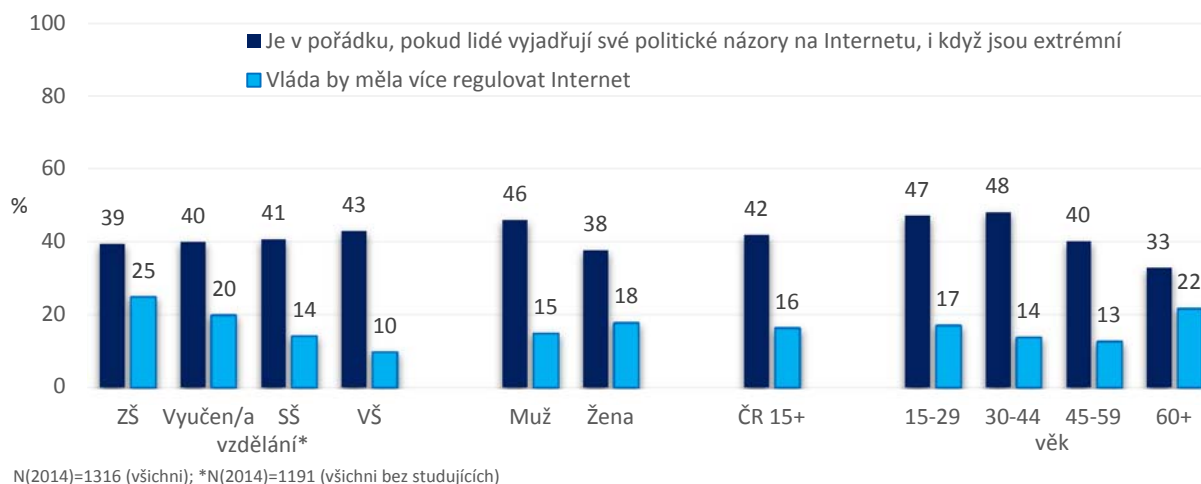
¹⁹ Tj. zvolili možnost „Rozhodně souhlasím“ nebo „Spíše souhlasím“.

extrémní politické názory. Současně ale většina respondentů svobodně vyjádření svého politického názoru na Internetu nepovažuje za bezpečné. V otázce regulace Internetu je česká populace spíše liberální. Pouze 16 % české populace si myslí, že vláda by měla Internet více regulovat.

Podíváme-li se na postoj ke svobodě vyjadřování extrémních politických názorů na Internetu podrobněji, lze konstatovat, že vzdělání nehraje v této otázce signifikantní roli. Naopak věkové skupiny se v postoji k této otázce značně liší. Mladší věkové skupiny jsou k vyjadřování extrémních politických názorů online tolerantnější než lidé starší 45 let. Muži jsou v této otázce liberálnější než ženy. Co se týče rozdílu mezi uživateli a neuživateli Internetu, platí, že mezi uživateli je větší podíl těch, kteří souhlasí²⁰ se svobodným vyjadřováním extrémních názorů online, než mezi neuživateli.

V otázce regulace Internetu jsou rozdíly mezi sociodemografickými skupinami patrné zejména u vzdělanostních skupin. Větší procento lidí s nižším vzděláním se domnívá, že vláda by měla Internet více regulovat. Z hlediska věku je největší podíl respondentů s tímto názorem mezi staršími (60+), nejméně by naopak regulaci podporovali lidé ve středním věku (zde však rozdíly nejsou statisticky významné). Pohlaví nehraje v této otázce signifikantní roli. Co se týká užívání Internetu, lze konstatovat, že mezi uživateli najdeme menší zastoupení lidí, kteří souhlasí s názorem, že vláda by měla více regulovat Internet.

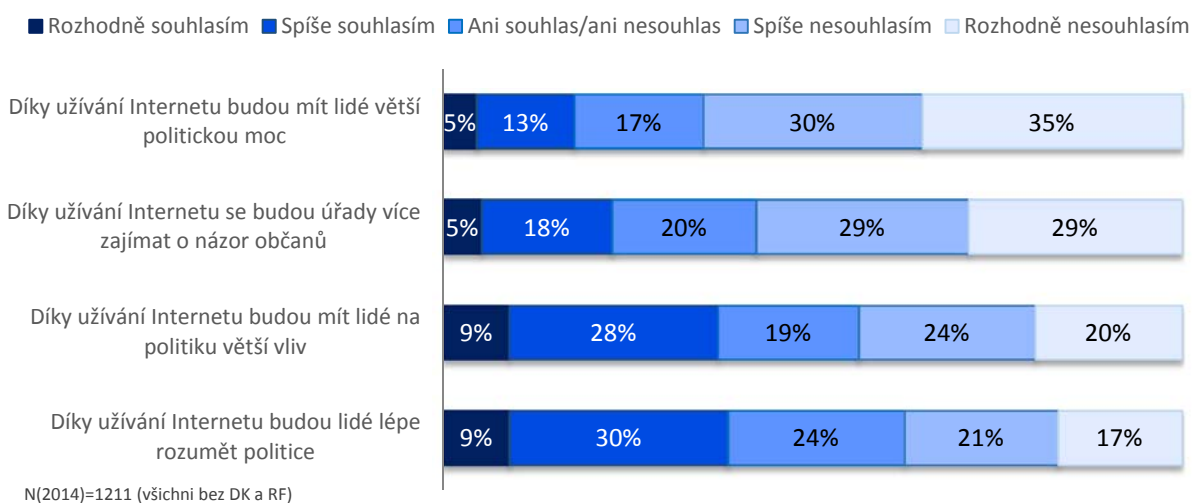
²⁰ Tedy volili možnosti „Rozhodně souhlasím“ nebo „Spíše souhlasím“.

XI. Užívání Internetu a politika²¹

Vnímání role Internetu v rozvoji demokracie

Otázka vlivu užívání Internetu na posílení politického vlivu jednotlivce je občany vnímána rozporně. O něco více než třetina dotázaných je přesvědčena, že užívání Internetu může pomoci k lepšímu pochopení politiky a většímu obecnému vlivu na jednání vlády. Pokles na čtvrtinu nastává, pokud se ptáme, zda díky Internetu bude hlas občanů vyslyšen. Tomu, že by došlo díky Internetu k nárůstu politické síly jednotlivce, věří jen 18 % respondentů.

Stejná otázka byla položena již v roce 2007. Během sedmi let došlo k mírnému posunu na hranici statistické chyby. Obecně došlo k posílení vnímání Internetu jako politicky vlivného média, snížil se počet zásadního odmítání vlivu a zvýšil se počet příznání vlivu. Podstatně ubylo nerozhodnutých v těchto otázkách.

Zkušenost s online kampaní²²

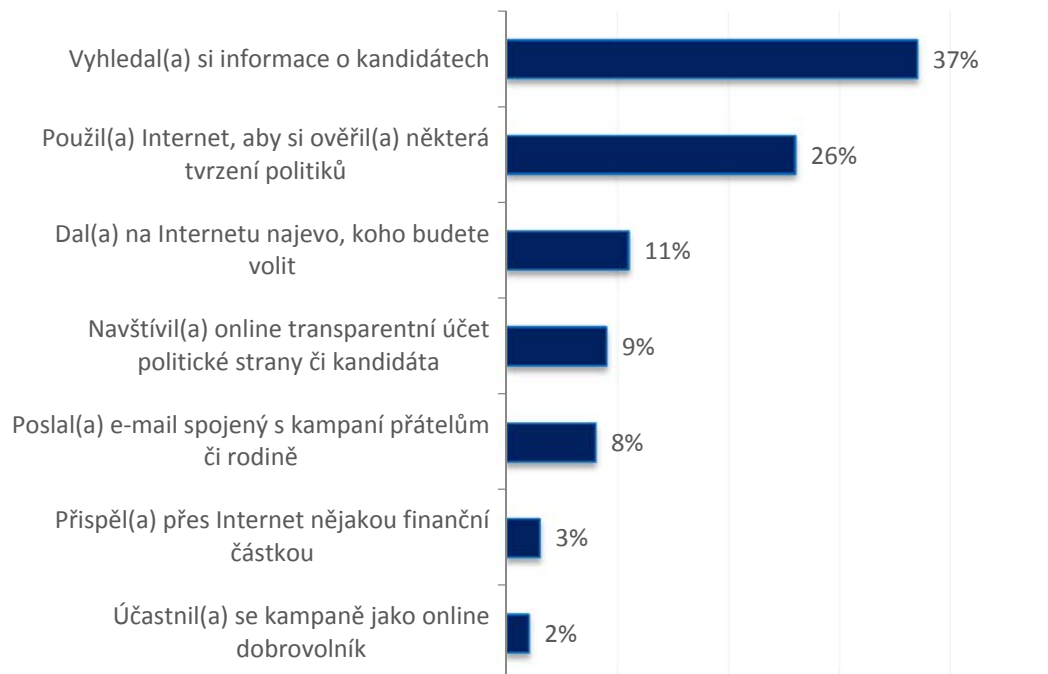
Zdaleka nejčastěji je Internet během kampaní využíván k vyhledávání informací. O něco více než třetina si touto cestou našla informace o kandidátech, čtvrtina si ověřila některá tvrzení politiků. Pokud se zaměříme na aktivní využití online médií, pak dochází ke zřetelnému poklesu. Skupina, které se to nějakým způsobem týká, nepřesahuje desetinu populace. Nejčastějšími kroky bylo aktivní sdílení vlastního politického názoru, buď pomocí statusů na sociálních sítích, anebo posíláním e-mailu

²¹ V letech 2013-2014 proběhly v ČR přímá volba prezidenta, volby do PSP ČR a EP. Oproti předchozím kampaním byla věnována zvýšená pozornost roli online sociálních sítí, a to jak ze strany tradičních médií, tak politiků a jejich marketingových týmů.

²² Tak jako jinde ve světě, i v ČR politické strany stále více využívají služby profesionálů pro tvorbu online kampaní, často se ale také opírají o dobrovolníky z řad svých členů či příznivců. Přibýlo volebních kalkulaček, testů politických preferencí a watchdogových organizací zabývajících se fact-checkingem politických debat. V médiích diskutovanou otázkou byly také tzv. transparentní účty, kde je možno online sledovat příjmy a výdaje politických stran během kampaně.

přátelům či rodině. Každý desátý se také podíval na transparentní účty. Přes Internet přispěla na kampaň politických subjektů tři procenta dotázaných. Dvě procenta se sama zapojila jako dobrovolníci.

N(2014)=1041 (uživatelé)

XII. Vliv Internetu na kvalitu života

Zkoumání vlivu užívání Internetu na různé aspekty života je poměrně bohatá a komplikovaná vědní oblast. V šetření Světového projektu o Internetu v ČR v roce 2014 jsme se zeptali přímo respondentů na jejich osobní zkušenost týkající se zhoršení nebo zlepšení jejich života v důsledku užívání nebo neužívání Internetu, a to v následujících oblastech.²³

- 1) Moje informovanost o tom, co se děje v České republice.
- 2) Moje informovanost o tom, co se děje v zahraničí.
- 3) Moje informovanost o tom, co se děje v obci, v níž bydlím.
- 4) Moje zapojení do veřejného života v obci, v níž bydlím.
- 5) Snadnost vyřizování úředních záležitostí (např. sociálních dávek, potvrzení, dokladů).
- 6) Kontakt s mojí rodinou a můj rodinný život.
- 7) Kontakt s mými přáteli a známými.
- 8) Moje celková finanční situace (tedy Vaše příjmy a výdaje).
- 9) Moje pracovní kariéra nebo uplatnění na trhu práce.
- 10) Pěstování a rozvíjení mých koníčků a zájmů.
- 11) Celkový pocit spokojenosti s mým životem.

Každý respondent měl zhodnotit svou zkušenost se změnami ve svém životě, které jsou spojené s užíváním či neužíváním Internetu na jedenáctibodové grafické škále, kde -5 znamenalo výrazné zhoršení v dané oblasti a +5 výrazné zlepšení v dané oblasti.²⁴

Jak ukazuje graf na následující straně, ke zhoršení situace vede užívání Internetu jen u velmi malého množství uživatelů (v řádu několika jednotek procent), za povšimnutí stojí zejména zhoršení situace u sedmi procent uživatelů v případě zapojení do veřejného života v místě bydliště, zhoršení finanční situace u osmi procent uživatelů a zhoršení v oblasti pracovní kariéry u šesti procent uživatelů. Překvapivě velké množství uživatelů však deklarovalo opak, tedy zlepšení. Zřejmě největší pozitivní vliv má užívání Internetu na informovanost a kontakt s přáteli a známými; v těchto dvou případech zlepšení deklarovaly přes čtyři pětiny uživatelů. Podle zhruba dvou třetin uživatelů je také užívání Internetu přínosem pro jejich informovanost o dění v místě jejich bydliště, pro kontakt s rodinou, pro pěstování a rozvíjení koníčků a zájmů a konečně také pro celkový pocit spokojenosti se životem. Nejméně rozšířené zisky z užívání Internetu, stále však zasahující více než třetinu populace uživatelů, se týkají celkové finanční situace a zapojení do veřejného dění v místě bydliště. Bylo by ovšem chybné na základě těchto výsledků uzavřít tuto část tvrzením, že Internet má obecně pozitivní vliv; nesmíme

---

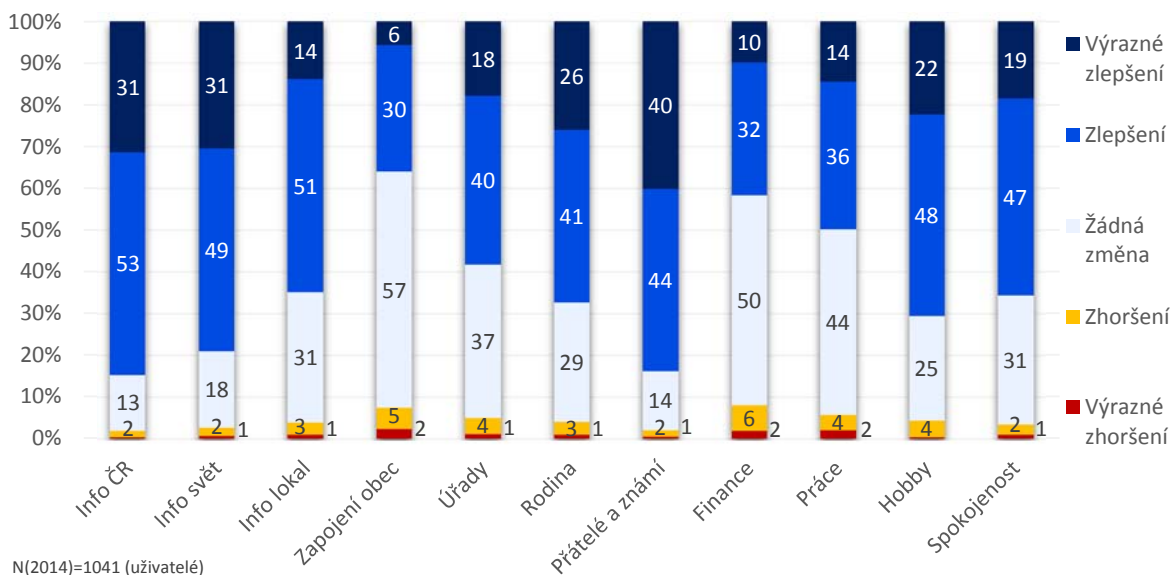
²³ Přesné znění otázek bylo následující. Pro uživatele: „Používání Internetu může změnit životy lidí k lepšímu i k horšímu. Když se zamyslíte nad Vaší osobní zkušeností v posledních letech, jak ovlivňuje Vaše používání Internetu následující oblasti Vašeho života? Odpovězte prosím pomocí stupnice, kdy -5 odpovídá výraznému zhoršení a +5 výraznému zlepšení.“ A pro neuživatele: „To, že dnes někdo nepoužívá Internet, může být velkou výhodou i nevýhodou. Když se zamyslíte nad Vaší osobní zkušeností v posledních letech, jak ovlivňuje to, že neužíváte Internet, následující oblasti Vašeho života? Odpovězte prosím pomocí stupnice, kdy -5 odpovídá výraznému zhoršení a 5 výraznému zlepšení“

²⁴ Kvůli přehlednosti grafického zobrazení a zjednodušení interpretace jsou v grafech uvedené sloučené kategorie, kdy výrazné zhoršení nebo výrazné zlepšení odpovídá rozmezí -5 až -4, resp. +4 až +5, a zlepšení či zhoršení odpovídají rozmezím -3 až -1, resp. +1 až +3.

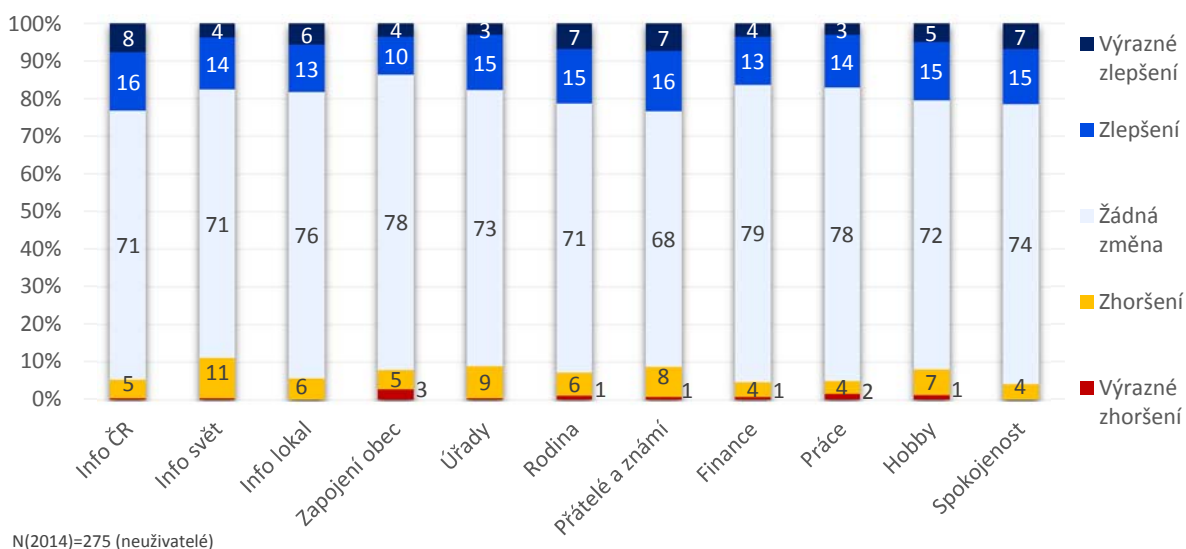

zapomínat na poměrně výraznou část uživatelů, kteří odpověděli, že užívání Internetu nemělo na dané oblasti žádný vliv.

Znamenají tato zjištění, že by neuživatelé měli díky pozitivním účinkům Internetu pociťovat zhoršení své situace v příslušných oblastech?

V následujícím grafu jsou odpovědi neuživatelů na podobnou otázku, pouze s tím rozdílem, že respondenti hodnotili, jak vybrané oblasti jejich života ovlivňuje to, že Internet neužívají.

Na výsledcích jsou překvapivé tři věci. Za prvé, zhruba tři čtvrtiny neuživatelů odpovědělo, že neužívání Internetu nemá na jejich život ve vybraných oblastech žádný vliv. Za druhé, zhoršení situace deklarovalo jen mezi pěti a deseti procenty neuživatelů. Za třetí, 15 % až 24 % neuživatelů tvrdí, že neužívání Internetu je u nich naopak spojeno se zlepšením jejich života v daných oblastech.

